

SKOGSMÄSTARPROGRAMMET
Examensarbete 2014:10

En enkätstudie av privata småskogsbrukares inställning till skogsbrukets certifiering

*A questionnaire study of private small scale forest
owners' attitudes to forestry certification*

Erik Dahlén

Examensarbete i skogshushållning, 15 hp
Serienamn: Examensarbete /SLU, Skogsmästarprogrammet 2014:10
SLU-Skogsmästarskolan
Box 43
739 21 SKINNSKATTEBERG
Tel: 0222-349 50

En enkätstudie av privata småskogsbrukares inställning till skogsbrukets certifiering

A questionnaire study of private small scale forest owners' attitudes to forestry certification

Erik Dahlén

Handledare: Staffan Stenhag, SLU Skogsmästarskolan

Examinator: Eric Sundstedt, SLU Skogsmästarskolan

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: Självständigt arbete (examensarbete) med nivå och fördjupning G2E med möjlighet att erhålla kandidat- och yrkesexamen

Kurstitel: Kandidatarbete i Skogshushållning

Kurskod: EX0624

Program/utbildning: Skogsmästarprogrammet

Utgivningsort: Skinnskatteberg

Utgivningsår: 2014

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Serienamn: Examensarbete /SLU, Skogsmästarprogrammet

Serienummer: 2014:10

Nyckelord: skogsägare, småskaligt, skogscertifiering

Sveriges lantbruksuniversitet
Skogsvetenskapliga fakulteten
Skogsmästarskolan

FÖRORD

Efter tre års studier vid Skogsmästarskolan i Skinnskatteberg blir detta examensarbete i skoglig resurshushållning på 15 hp en symbolisk avslutning för mina studier. Många föreläsare, lärare, företag och inte minst medstudering har bidragit till kunskap och insyn i ett brett spektrum som jag är enormt tacksam över och med stor säkerhet kommer att ha nytta av i framtiden.

För examensarbetets genomförande vill jag även tacka min externa handledare på Moelven Skog, Carl-Axel Östensson, som har varit behjälplig vid frågor, funderingar och inte minst resurser. – Tack!

Ytterligare ett varmt tack vill jag rikta till Staffan Stenhag, som förutom att ha varit en lysande handledare under min avslutande studieperiod, även har varit en suverän lärare som jag vet skänkt många studerande inspiration under studietiden.

Slutligen vill jag också tacka alla skogsägare som svarat på enkäten.

Skinnskattebergs herrgård, april 2014

Erik Dahlén

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förord.....	iii
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	v
1. ABSTRACT.....	1
2. INLEDNING.....	3
2.1 Moelven.....	3
2.2 Historien bakom FSC och PEFC.....	5
2.3 Effekter av skogscertifiering.....	6
2.4 Marknadskrav om certifiering.....	6
2.5 Övergripande likheter och skillnader mellan FSC och PEFC.....	7
2.6 Hur certifierar småskogsbrukarna sin skog?.....	8
2.7 Syfte.....	9
2.8 Tidigare studier och forskning.....	9
3. MATERIAL OCH METODER.....	11
3.1 Enkätens utformning.....	11
3.2 Följebrev och påminnelsebrev.....	11
3.3 Målpopulation och urval.....	12
3.4 Bortfall och svarsfrekvens.....	12
3.5 Enkätanalys.....	13
4. RESULTAT.....	15
4.1 Beskrivning av skogsägarna.....	15
4.2 Skogsägarnas kunskaper och attityder till certifiering.....	20
4.4 Skillnader och likheter mellan olika kategorier av skogsägare.....	23
4.5 Övriga åsikter.....	26
5. DISKUSSION.....	27
5.1 Metoden.....	27
5.2 Resultatet.....	27
5.3 Slutsatser och förslag för det fortsatta arbetet med certifiering av skogsägare.....	29
6. SAMMANFATTNING.....	33
7. REFERENSLISTA.....	35
7.1 Publikationer.....	35
7.2 Internetdokument.....	36
7.3 Personlig kommunikation.....	37
8. Bilagor.....	39

1. ABSTRACT

Moelven Skog AB is currently working actively to increase the number of certified forest owners in private small-scale forestry. This study was conducted in collaboration with Moelven Skog AB and seeks to learn why private small scale forest owners not yet have certified their forestry and what should be done to increase the number of certified forest owners. The study was conducted through a questionnaire study.

The result of the study shows that information needs of forest certification to private small scale forest owners is great. Many non-certified forest owners have not even heard of either PEFC or FSC. The majority of respondents also have no education in forestry. Most of those surveyed stated that their main goal with their forest ownership is to keep well-managed forests.

It was noted that the views and responses often differed among forest owners and could not be linked to any specific category of forest owners. One difference, however, that could be ascertained was that female forest owners in greater extent than male forest owners felt that the main goal of forestry is to increase/preserve nature values.

Key findings in this study to increase the number of certified forest owners was that it is important to reach out with information but also to use well- reasoned arguments, depending on who the landowner is and what his/her goal is with their forestry. The certification benefits can be many for the forest owners and are meant to keep well-managed forests, good economy and preserve and enhance nature values in their forests.

2. INLEDNING

I Sverige har det genom århundraden varit allmänt vedertaget att skogen skall brukas på ett uthålligt sätt. Till en början var detta reglerat av staten genom lagstiftning men det var inte förrän i början av 1900-talet som Sverige fick sin första nationella skogsvårdslag. Efter införlivandet av denna har restriktionerna varit många. Begreppet ”uthållighet” har utvidgats från att tidigare enbart innefatta långsiktig skogsproduktion till att, mot slutet av 1900-talet, även innefatta biologisk mångfald. Skogsbruket i Sverige har en gedigen kunskap om hur man styr virkesproduktion men aktörerna är ännu relativt oerfarna då det gäller att ta till vara och skydda skogens övriga värden (Enander, 2009).

Under de senaste 20 åren har miljömärkning och certifiering av skog och skogsprodukter ökat. Det är omtvistat huruvida miljömärkning och certifiering har betydelse på marknaden. Det bör främst ses som ett marknadsstrategiskt verktyg för företag som vill erbjuda produkter som kan spåras till ett certifierat och miljömärkt brukande av skog (Roos m.fl., 2012).

Denna studie, som övergripande syftar till att reda ut varför skogsägare i det privata småskogsbruket ännu inte certifierat sin skog, har gjorts i samarbete med Moelven Skog AB. Moelven verkar idag aktivt för att öka antalet certifierade skogsägare.

2.1 Moelven

Moelven har en över hundra år lång historia bakom sig där man som industriföretag har skiftat mellan att tillverka olika typer av träprodukter genom tiderna. Under åren har även ägarskapet i bolaget skiftat i omgångar (Moelven 2014, Länk C) och idag ägs företaget av följande:

- Glommen Skog SA (25,0 procent)
- Eidsvia Vekst AS (23,8 procent)
- Agri MI AS (15,8 procent)
- Viken Skog SA (11,9 procent)
- Mjøsen Skog SA (11,7 procent)
- AT Skog SA (07,3 procent)
- Havass Skog SA (04,0 procent)

Resterande 0,4 procent ägs i huvudsak av privatpersoner (Moelven, 2014, Länk D).

Nästan 60 procent av ägarna utgörs alltså idag av norska skogsägarföreningar.

Huvuddelen av Moelvens fabriker är strategiskt koncentrerade till västra delen av Mellansverige och sydöstra Norge, där det är nära till råvaran men också nära ut på den skandinaviska marknaden som utgör en stor del av försäljningsintäkterna.

Moelven är indelat i tre divisioner: Moelven Timber, Moelven Wood och Moelven Byggsystem. Detta beror på att man på ett bättre sätt vill anpassa sig mot sina kunder eftersom att dessa tre divisioner jobbar specifikt mot olika typer av kunder inom förädlingsindustri, handel och byggverksamhet (Moelven, 2014, Länk E).

I divisionen Timber ingår tolv sågverk, två komponentfabriker och ett exporthyvlari. Till samma division räknas också ett tradingföretag för sågverksutrustning. För divisionen Wood har man ytterligare sex sågverk med intilliggande hyvlerier (Moelven, 2014, Länk F).

Moelven Byggsystem tillverkar modulbyggnader, limträ samt bygginredning. Ytterligare en förgrening i Moelven Byggsystem kallas Elektro och arbetar med elektriska projekteringar, installationer och service i byggmoduler men även för eftermarknaden och externa uppdragsgivare i offentliga och kommersiella byggnader på den norska marknaden. Dessutom utför Elektro alla typer av el-relaterade arbeten för industri och industriautomation. För tillverkningen av modulbyggnader har Moelven fyra fabriker i Sverige och en i Norge. Limträ tillverkas i tre fabriker, en i Sverige och två i Norge. Bygginredning består av två bolag, Moelven Eurowand AB i Sverige och Moelven Nordia AS i Norge. Moelven Nordia AS har fjorton kontor utspritt över hela Norge och Moelven Eurowand AB har sitt huvudkontor i Örebro samt regionkontor i fem av de största svenska städerna (Moelven, 2014, Länk G).

Ungefär hälften av produktionen mynnar ut i Skandinavien men viktiga exportmarknader är också England, Nordafrika, Frankrike, Italien, Tyskland, Holland, Spanien och Japan (Moelven, 2014, Länk F).

Moelven Skog AB står för den svenska råvaruanskaffningen i företaget och den största delen av virkesanskaffningen sker genom köp av privata skogsägare. I huvudsak kommer råvaran från skogarna i närområdet (Moelven, 2014, Länk F).

På senare år har Moelven märkt av en ökande efterfrågan på certifierade produkter bland sina kunder. Därför arbetar nu Moelven Skog AB med att öka antalet certifierade skogsägare (Espen Magnussen, Key Account Manager, Moelven Timber, Moelven, personlig kommunikation 2014- 03-11).

2.2 Historien bakom FSC och PEFC

Svenskt skogsbruk har idag två certifieringssystem, PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes) och FSC (Forest Stewardship Council). Båda dessa system är framtagna för att främja ett uthålligt nyttjande av världens skogar där man arbetar efter tre aspekter som utgör grunden för detta:

- Miljö- och ekologiska aspekter – innefattar att man tar hänsyn till djur, växter, mark- och vattenstatus.
- Sociala aspekter – innefattar att värna om de människor som lever och arbetar i skogen eller i dess närhet.
- Ekonomiska aspekter – skogsägaren ska kunna bedriva ett lönsamt skogsbruk som även ska gynna skogsindustrin och samhället

(Anon. 2010).

FSC bildades 1990 på initiativ av miljörörelsen. Syftet var då främst att motverka illegal avverkning i tropisk skog. FSC skulle råda bot på de oklara ägarförhållandena och skydda de störningskänsliga ekosystemen.

Efterfrågan på certifierat virke kom senare att omfatta Europa och 1998 började skogsägare i Sverige, Frankrike, Tyskland, Norge, Finland och Österrike tillsammans med representanter från industrin, att utforma en egen skogsbrukscertifiering. Detta gjordes främst för att man ansåg att det behövdes ett certifieringssystem som var bättre anpassat till boreala och tempererade skogar. 1999 bildades PEFC (Pan European Forest Certification Council) där man tog fram ett ramverk som skulle vara dels internationellt trovärdigt men också nationellt erkänt och anpassat. Det nya ramverket skulle bl.a. underlätta det småskaliga skogsbrukets certifiering, något som FSC till en början hade svårt att göra på ett kostnadseffektivt sätt (Anon. 2010).

Efter förhandlingar i Sverige mellan miljöorganisationer och skogsbranschen — där även samerna, Svenska kyrkan, fackförbunden inom skogssektorn, möbelkedjorna IKEA och Kinnarps deltog — kunde man den 5 maj 1998 enas om en svensk nationell standard för FSC. Sverige blev därmed det första landet i världen att anta denna standard även om det i vissa länder tidigare förekom regionsspecifika tolkningar av grundprinciperna i FSC. Förhandlingarna gick inte helt smärtfritt och därför valde Skogsägarnas Riksförbund (idag LRF Skogsägarna) och Greenpeace att dra sig ur mot slutet av förhandlingarna. Detta föranledde alltså bildandet av det svenska PEFC, där Skogsägarnas Riksförbund med bland andra Sågverkens Riksförbund arbetade fram egna standarder i enlighet med PEFC:s ramverk. Att det nu finns två alternativ till skogscertifiering har lett till fler kontroversiella diskussioner men har också blivit mer accepterat, till skillnad från andra länder, där man marginaliserat FSC (Boström, 2002).

2.3 Effekter av skogscertifiering

Det är för tidigt att tala om de långsiktiga effekter som skogscertifiering medför på biologisk mångfald. Det tar tid att utvärdera eftersom skogen förändras och växer långsamt (Johansson, 2013). Det finns dock studier (se t.ex. Johansson & Lidestav, 2011) som visar att det i södra Sverige, vilken är den mest certifierade delen av Sverige bland privata skogsägare, har skett miljöförbättringar. Det är däremot osäkert om detta är en följd av certifiering.

Det man däremot tydligt kan se är att många skogsbolag nu tagit steget och lagt ett större fokus på naturvårdsinriktad skötsel genom att bl.a. anställa naturvårdsspecialister och satsa mer på utbildning om hållbart skogsbruk.

Sverige har ofta framställts som ett gott föredöme bland länder i världen när det gäller att certifiera landets skogar. Att just Sverige ligger långt fram när det gäller skogscertifiering har flera förklaringar. För det första är skogsbruk i Sverige av stor betydelse för landets ekonomi. Sverige är sammanlagt världens näst största exportör av sågade trävaror, pappersmassa och papper. En annan förklaring kan vara att Sveriges skogsvårdslag är mycket liberal och ger skogsbolagen stor handlingsfrihet när det gäller att visa naturhänsyn i skogsbruket. Ytterligare en förklaring till varför Sverige har blivit ett föregångsland när det gäller skogscertifiering kan vara att den svenska staten har uttryckt sig positiv till skogscertifiering.

Legitimiteten i hur väl skogsbolag lever upp till kraven i skogscertifieringen har varit ett omtvistat ämne. Studier som syftar till att visa legitimiteten hos aktörerna har främst gjorts för beslutsprocesser internationellt och inte visat hur väl aktörerna lever upp till kraven nationellt och regionalt. Tre av fem miljöorganisationer som var med och grundade svenska FSC har nu dragit sig ur organisationen med motiveringen att kriterierna inte kan anses gynna ett miljövänligt skogsbruk. Kritik från miljöorganisationer har även riktats mot skogscertifiering i andra länder där man menar att certifieringen inte bidrar till sitt syfte.

Trots att legitimiteten för skogscertifiering har ifrågasatts fortsätter certifieringen att vinna ny mark. Detta beror till stor del på ökade marknadskrav som stöds av offentlig reglering inom EU samt internationella miljöorganisationer (Johansson, 2013).

2.4 Marknadskrav om certifiering

Eftersom denna studie gjorts i samarbete med Moelven Skog AB har det främst varit intressant att klargöra varför certifierade skogsprodukter anses som något viktigt ute på marknaden för företaget. Det bör dock inte vara orimligt att andra liknande aktörer skiljer sig avsevärt från detta synsätt.

Den marknad som förmodligen kommit längst när det gäller efterfrågan på certifierade skogsprodukter antas finnas i Storbritannien, där FSC och PEFC är väl etablerade standarder. Främst är det offentliga beställare som ställer krav om certifierade produkter vilket gör att byggvaruhandeln därför också hellre hanterar certifierade produkter. Det finns vissa byggprojekt och arkitekter som anger krav om FSC- eller PEFC-virke. Dessa projekt tenderar att vara offentligt finansierade från regeringen, t.ex. skolor, allmännyttiga bostäder etc. Privata sektorn tenderar inte att i lika hög grad ange certifierade produkter som ett krav, detta kan till stor del ha sin förklaring i att konsumenter och slutanvändare längre ner i distributionskedjan inte behöver eller förstår skogscertifiering. Även om certifierade produkter inte tilltalar alla slutkunder på marknaden förefaller det dock vara så att importörerna helst handlar med certifierat virke, där full spårbarhet kan erhållas. Detta beror i sin tur på att man vill kunna visa Timber Trade Federation (TTF) att man är en ansvarsfull köpare. De större importörerna är också mycket medvetna om miljöfrågor och den negativa publicitet som kan uppstå från miljöorganisationer om man inte handlar med certifierade produkter. Certifieringen blir helt enkelt ett sätt att skydda sig mot detta. Kan man inte erbjuda sina kunder certifierade produkter vänder sig helt enkelt importören till den leverantör som kan det.

Från Moelvans sida upplever man främst att det är FSC som har högst kredibilitet på marknaden, eftersom PEFC kommer från det europeiska familjeskogsbruket och kan därför delvis anses som part i målet (Espen Magnussen, Key Account Manager, Moelven Timber, Moelven, personlig kommunikation 2014-03-11).

Idag har Moelven certifierade virkesvolymen som i tillräckligt stor utsträckning svarar mot marknadens efterfrågan. Framtiden är som alltid, svår att sja om, men ett troligt scenario är att efterfrågan på certifierade produkter kommer att öka. Ett mindre troligt scenario skulle kunna vara att skogsbolagen mister sin certifiering så att den tillgängliga volymen certifierat virke blir för liten. Då lämnar förmodligen branschen certifieringen (Espen Magnussen, Key Account Manager, Moelven Timber, Moelven, personlig kommunikation 2014- 03-21).

2.5 Övergripande likheter och skillnader mellan FSC och PEFC

De två skogsbruksstandarderna, PEFC och FSC, har flera likheter och skillnader. Den privata äganderätten, som var en av anledningarna till att skogsägarrörelsen drog sig ur förhandlingarna om en nationell FSC-standard, är ett bra exempel där de båda standarderna skiljer sig åt. I de fall en skogsägare har nyckelbiotop på sin mark som utgör mer än 5 procent av den produktiva skogsmarksarealen anser PEFC att staten ska ta ett större samhälleligt ansvar och kompensera skogsägaren ekonomiskt fullt ut på den areal som överstiger 5 procents avsättning. Staten får tre års rådrum för att besluta om naturvärdena i nyckelbiotopen är tillräckligt prioriterade för samhället. Har ingen överenskommelse slutits efter dessa tre år ger det enligt PEFC-standard

skogsägaren rätt att avverka nyckelbiotopen, efter samråd med Skogsstyrelsen. FSC kräver däremot att hela nyckelbiotopen skall avsättas, vare sig ersättning utgår eller ej (Anon. 2010).

Ytterligare inskränkningar i den privata äganderätten avser rennäringens betesmarker, där samråd krävs. FSC ställer krav på större arealer än vad PEFC gör. PEFC:s ställningstagande i denna fråga grundar sig på en statlig utredning (Anon. 2010).

Både FSC och PEFC ställer krav på skogsägaren att denne skall jobba mot att minst 5 procent av arealen på frisk och fuktig mark skall domineras av lövträd under större delen av omloppstiden. Enligt FSC gäller även för avverkningsmogna bestånd att 10 procent av volymen utgörs av lövträd, i södra Sverige. Motsvarande siffra i norra Sverige är satt till 5 procent. PEFC ställer krav om att minst 5 procent av beståndet utgörs av lövträd under första delen av omloppstiden (Anon. 2010).

Användandet av gran är också något som FSC vill begränsa i södra Sverige. Grandominerande bestånd får uppgå till max hälften av den totala arealen. FSC ställer även krav på att skogsägaren är restriktiv med användandet av främmande trädslag. En skogsägare som är certifierad enligt FSC får inte ha mer än 5 procent nyplanterade bestånd med främmande trädslag. PEFC reglerar varken användandet av gran eller främmande trädslag utan hänvisar till Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd samt gällande lagstiftning (Anon. 2010).

Vare sig skogsägaren är certifierad enligt PEFC eller FSC så är det alltid dennes ansvar att uppfylla kraven för respektive standard. PEFC har en entreprenörs-certifiering, vilket FSC saknar. Tanken är att det då ska vara enklare att överlåta uppdrag för enskilda skogsbruksåtgärder till entreprenörer som är väl förtrogen med PEFC:s skogsbruksstandard. FSC har istället i sin standard krav på att skogsägaren kan visa upp relevanta verifikat om hur man uppfyllt FSC:s krav. Vidare ställer PEFC krav på att skogsägaren/organisationen har ett ledningssystem för hur man skall uppnå PEFC-kraven. FSC saknar krav om ledningssystem (Anon. 2010).

PEFC kräver också att en Grön skogsbruksplan upprättas för fastigheter som har mer än 20 ha produktiv skogsmark (Berg & Lidestav, 2009).

2.6 Hur certifierar småskogsbrukarna sin skog?

För det mindre privata småskogsbruket rekommenderas idag att man certifierar sin skog via en så kallad "Gruppcertifiering", där flera mindre skogsägare ingår. Detta görs genom en paraplyorganisation för att minska kostnaderna för den enskilde skogsägaren samt för att göra certifieringsprocessen enklare. Paraplyorganisationen åtar sig att utföra stickprovskontroller för att försäkra sig

om att skogsbruksstandarden efterlevs. Paraplyorganisationen är i sin tur kontrollerad av ytterligare ett certifieringsföretag som ska vara godkänt av ackrediteringsorganet SWEDAC (Skogscertifiering PROSILVA, 2014, Länk A).

FSC var initialt något som främst var anpassat för storskogsbruket (Skogscertifiering PROSILVA, 2014, Länk A). För att anpassa sig bättre mot mindre skogsägare har man tagit fram FSC SLIMF (Small and Low Intensity Managed Forests). Denna standard är framtagen för skogsägare som äger mindre än 1 000 ha (Skogscertifiering PROSILVA, 2014, Länk B).

2.7 Syfte

Moelven Skog AB arbetar aktivt för att certifiera skogsägare i det privata småskogsbruket. Detta arbete har gjorts i samarbete med Moelven Skog AB för att lokalisera underliggande orsaker till att skogsägare inom det privata småskogsbruket ännu inte har certifierat sina skogsinnehav. Utöver detta syftar arbetet också till att lägga fram konkreta förslag på hur man kan gå tillväga för att öka antalet certifierade skogsägare.

Syftet är däremot inte att jämföra FSC och PEFC.

2.8 Tidigare studier och forskning

Flertalet liknande studier har tidigare genomförts för olika marknadsområden i Sverige. År 2002 skickade Uliczka m.fl. (2004) ut enkäter till skogsägare där skogscertifiering var i fokus. Resultatet av studien visade på att det fanns utmärkande skillnader mellan olika kategorier av skogsägare beroende på kön, ålder, utbildning och inkomst från skogen. Av de svarande var 70 procent negativa till att miljöcertifiera sitt skogsbruk. De som däremot kunde tänka sig att certifiera sin skog hade i högre grad deltagit i Skogsstyrelsens kurser *Rikare Skog* eller *Grönare Skog*. Om dessa skogsägare redan innan kursen hade en mer positiv inställning till certifiering framgår inte av studien.

En hög ålder på skogsägarna var också något som bidrog till en mindre positiv attityd. Kvinnor i 55-årsåldern var i större utsträckning mer positiva än män. Äldre kvinnor med låg utbildning hade också en negativ attityd. Man drog även slutsatsen att en positiv inställning till naturvård inte kunde sammankopplas med kunskap om naturvård. Den grupp av skogsägare som hade mest kunskap om naturvård var föga oväntat de som arbetade med jord- och skogsbruk. Dessa visade sig också tillhöra den grupp som var mest negativ till naturvård. På frågan om vad skogsägarna ansåg vara viktigast av produktion- eller miljömål, visade det sig att de som svarade produktion i genomsnitt hade mer än dubbelt så mycket skoglig utbildning än de som svarade miljö. Detta trots att skogspolitiken har uttryckt att miljö- och produktionsmål ska väga lika.

Söderkvist (2002) drar slutsatsen att informationsbehovet om skogscertifiering för skogsägare är stort. Betydelsen för prispremier för certifierat virke är också något som verkar avgörande för att skogsägarna ska certifiera sin skog.

Lysell & Öhlander (2003) menar också de att informationen är något som är viktigt men även att genom informationen skapa ett intresse från skogsägarnas sida, eftersom intresserade skogsägare lättare tog till sig informationen om skogscertifiering. Denna enkätstudie gjordes i samarbete med Mellanskog för dess medlemmar och det visade sig också vara märkbara skillnader beroende på vilken inspektor skogsägarna varit i kontakt med. Skogsmarksarealen var en annan betydande faktor. Mindre areal skogsmark verkade göra att färre skogsägare tyckte att certifieringen var mödan värd. Ek (2004) ser dock inte samma mönster i att arealen skogsmark har så stor betydelse för om en skogsägare väljer certifiering eller inte. Det kan istället bero på att större skogsägare tidigt blev uppvaktade i certifieringsarbetet. Detta menar Ek faller sig helt naturligt i ett inledande skede av certifieringsprocessen av skogsägare, eftersom större skogsägare kommer att kunna leverera större volymer certifierat virke. Samtliga dessa tidigare studier (Uliczka m.fl., 2004; Söderkvist, 2002; Lysell & Öhlander, 2003; Ek, 2004) visar att det råder stor kunskapsbrist om skogscertifiering hos skogsägare. Gemensamt för studierna är också att information sägs vara lösningen på problemet.

Berg & Lidestav (2009) kunde i sin undersökning visa att brukningsenheter som ägdes av åbor och män i större utsträckning var certifierade jämfört med brukningsenheter ägda av kvinnor och utbor. Det visade sig dock inte ha någon betydelse om man var en äldre eller yngre skogsägare. I samma studie kunde man även se att avverknings- och skogsvårdsaktiviteten ökade med certifiering men att den med tiden avtog. Aktiviteten var inte kopplad till någon särskild ägarkategori. Motiven till certifiering varierade beroende på om man var en stor eller mindre skogsägare och om man ägde skog i södra eller norra Sverige. För större skogsägare var ekonomiska och miljömässiga orsaker av avgörande betydelse för certifiering, vilket inte tycktes vara fallet för mindre skogsägare. Skogsägare i norra Sverige ansåg att påverkan från skogsägarföreningar varit av störst betydelse för deras certifiering. Hela 37 procent av skogsägarna ansåg att lönsamheten hade blivit bättre efter certifiering medan endast 5 procent ansåg att certifieringen påverkat lönsamheten negativt. Övriga svarande uppgav att de ej visste eller att lönsamheten var oförändrad. Ek kunde även visa att 93 procent av certifierade skogsägare var nöjda med följderna efter att ha certifierat sitt skogsbruk.

Det finns även studier som visat att certifiering av skogsbruk inte leder till några stora förändringar för den enskilde skogsägaren (Söderkvist, 2002 ; Hayward & Vertinsky, 1999).

3. MATERIAL OCH METODER

Det finns ett antal sätt att samla in data och information om människor. I vissa fall kan det räcka med ett eller flera register där enskilda människor inte direkt behöver delta i arbetet. Andra möjligheter kan vara personliga intervjuer eller telefonintervjuer. Personliga intervjuer är inte helt olik en enkätundersökning men med den stora skillnaden att vid en enkät skriver den tillfrågade personen själv ner svaren utan att någon intervjuare finns vid dennes sida (Trost, 2012).

Enkätundersökningar kan göras på många vis. Antingen som postenkät, gruppenkät, datorenkät, enkät till besökare eller enkät för den intresserade. Valet av datainsamlingsmetod behöver inte vara självklart och beror på om det är en kvalitativ eller kvantitativ undersökning som ska genomföras. Valet av metod styrs därför av överväganden utefter vad man vill svara på genom undersökningen (Ejlertsson, 1996).

3.1 Enkätens utformning

Denna undersökning valdes att göras som en postenkät, vilket är den vanligaste formen av enkät. Respondenten skickade sedan tillbaka enkäten i ett bifogat frankerat svarskuvert. Enkäten är utformad efter en kvantitativ ansats för att lättare kunna kvantifiera och till viss del generalisera resultatet (Ejlertsson, 1996).

Frågorna i enkäten har tidigare kvalitetstestats i andra liknande studier, där de visat sig ha hög validitet och reliabilitet. I vissa fall har de också modifierats för att passa denna studies syfte och uppdragsgivare på ett bättre sätt. Främst var det svarsalternativ som ändrades så att inga företagsnamn förekom i enkäten, eftersom Moelven Skog inte har för avsikt att använda den typen av information. Att låna frågor från tidigare studier har även flera fördelar. Bortsett från kvalitetsaspekten behöver inte frågorna konstrueras på nytt och dessutom får studien ett jämförelsematerial (Ejlertsson, 1996). Frågeformuläret bifogas i bilaga 4.

3.2 Följebrev och påminnelsebrev

Tillsammans med enkäten skickades ett följebrev ut till skogsägarna. Följebrevets syfte är att med ett enkelt språk informera och göra respondenten intresserad av enkäten. Det är också viktigt att följebrevet inte blir alltför långt (Trost, 2012). I följebrevet beskrivs kort vem som är utförare och uppdragsgivare till enkäten samt enkätens syfte. Vidare informeras om enkätens målgrupp och garantier för respondenternas anonymitet. Om respondenterna hade frågor om enkäten hänvisades de att ta kontakt via mail eller telefon. Utöver all praktisk information som berörde själva enkäten, gavs även möjlighet för de svarande att delta i ett

lotteri om en hektars ungskogsröjning. För att delta i lotteriet uppmanades respondenten att uppge kontaktuppgifter och det betonades särskilt att alla personuppgifter behandlades konfidentiellt (se bilaga 2).

Ett påminnelsebrev skrevs för att förbättra på svarsprocenten i undersökningen. Påminnelsebrevet innehöll även kort information om enkätens syfte och möjlighet att ta kontakt vid frågor om enkäten via antingen mail eller telefon (se bilaga 3).

Enkäten skickades ut 2014-03-13. Påminnelsebrevet skickades ut 2014-04-01.

3.3 Målpopulation och urval

Målpopulationen för studien är alla skogsägare som ännu inte har certifierat sin skog. Urvalet för studien utgjordes av 200 av Moelven Skogs tidigare virkesleverantörer. Detta urval av skogsägare har slumpmässigt valts ut ur ett register av icke certifierade skogsägare i Moelven Skogs distrikt Norr.

För att på ett slumpmässigt sätt välja ut skogsägare användes Microsoft Excels Slump-verktyg, där alla skogsägare i registret tilldelades en unik slumpmässig siffra och sedan sorterades från minsta till största värde. De 200 skogsägare som sedan hamnade högst upp på listan fick delta i enkäten.

3.4 Bortfall och svarsfrekvens

Vid enkätundersökningar uppstår normalt ett bortfall av personer som inte svarar på enkäten. Bortfallet varierar ofta beroende på vilken enkätmetod man väljer. Bortfallet kan antingen vara externt eller internt. Vid internt bortfall har respondenten undvikit (medvetet eller omedvetet) att svara på enstaka frågor. Externt bortfall utgörs av alla de som valde, eller ej hade möjlighet att delta i enkäten (Ejlertsson, 1996).

Av de 200 enkätutskick som gjordes till skogsägare i denna studie visade det sig att det i några enstaka fall fanns adressuppgifter som inte stämde i registret. Den enkla orsaken till detta var att det fanns avflyttningar, dödsfall samt skogsägare som sålt sin skog, som ej var uppdaterat i registret som användes. Efter att dessa tagits bort ur studien utgjordes urvalet av 192 skogsägare.

Av de 192 enkäter som skickades ut inkom 80 enkäter under utsatt tid. Efter att påminnelsebrevet gått ut inkom ytterligare 23 enkäter. Svarsfrekvensen uppgick då till 53,6 procent. Av de besvarade enkäterna förekom totalt 19 obesvarade frågor, ett s.k. internt bortfall, där respondenten av någon anledning inte svarat på frågan.

Tabell 3.1. Redovisning av svarsfrekvens och bortfall.

	Frekvens	Procent
Svarsfrekvens	103	53,6 %
Internt bortfall	19	1,1 %
Externt bortfall	89	46,4 %

Frågeformuläret bestod av 17 frågor. De 16 första frågorna besvarades med kryssalternativ och på sista frågan ombads respondenten att med egna ord svara på frågan. Det interna bortfallet innefattar inte fråga 17, eftersom svaren som inkom på denna fråga inte nödvändigtvis krävde något svar. De inkomna svaren på fråga 17 presenteras i bilaga 1.

3.5 Enkätanalys

För att analysera resultatet har Microsoft Excel använts för att lättare hantera svarsfrekvens och sortera ut vilka kategorier av skogsägare som tycker vad.

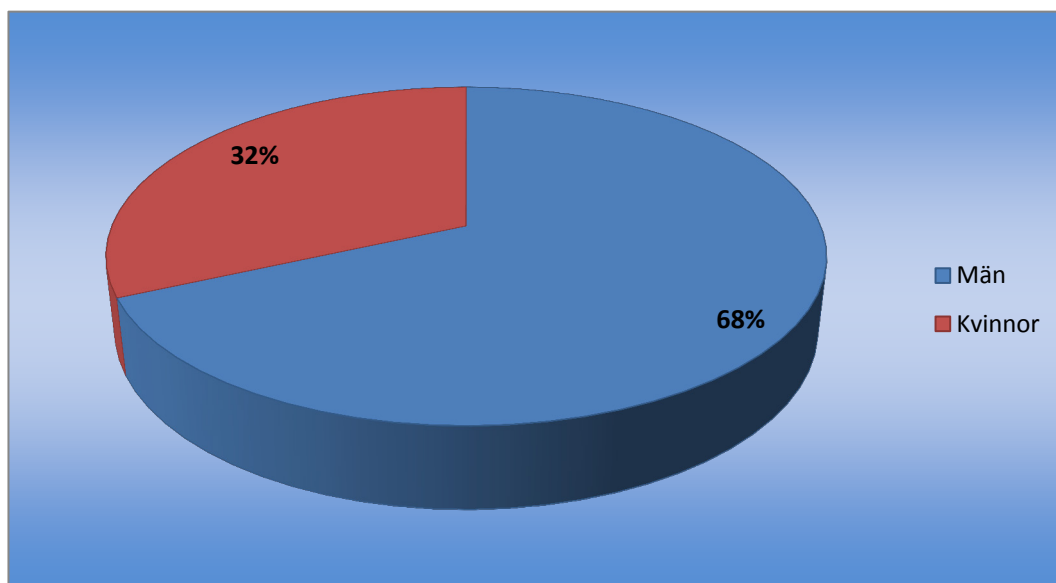
4. RESULTAT

I detta kapitel presenteras resultatet med tabeller, diagram samt beskrivande text. Resultatet delger relevant information som studien kunde påvisa.

4.1 Beskrivning av skogsägarna

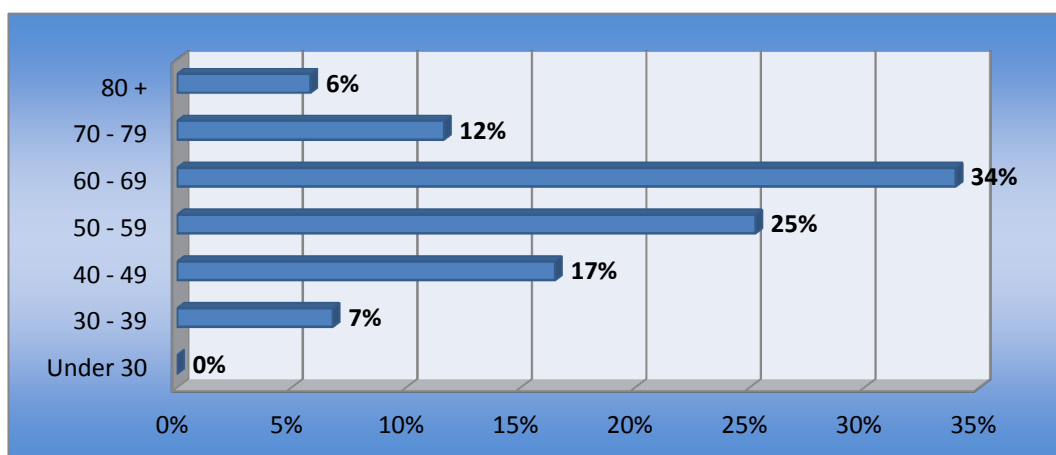
Här redovisas skogsägarna i syfte att skapa en bild av skogsägarna som deltog i enkäten.

Nästan en tredjedel av skogsägarna i studien utgjordes av kvinnor (32 procent).

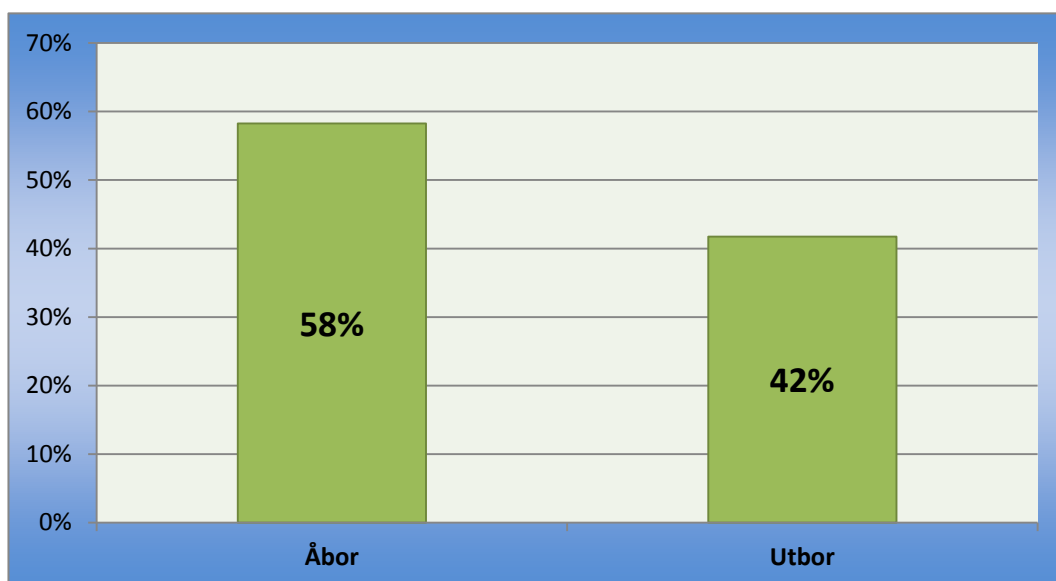
Figur 4.1. Respondenternas könsfördelning.

Åldern bland de svarande har sin tyngdpunkt i klasserna 50 - 59 år och 60 - 69 år. Tillsammans utgör de ca 59 procent. Ingen skogsägare under 30 år har besvarat enkäten.

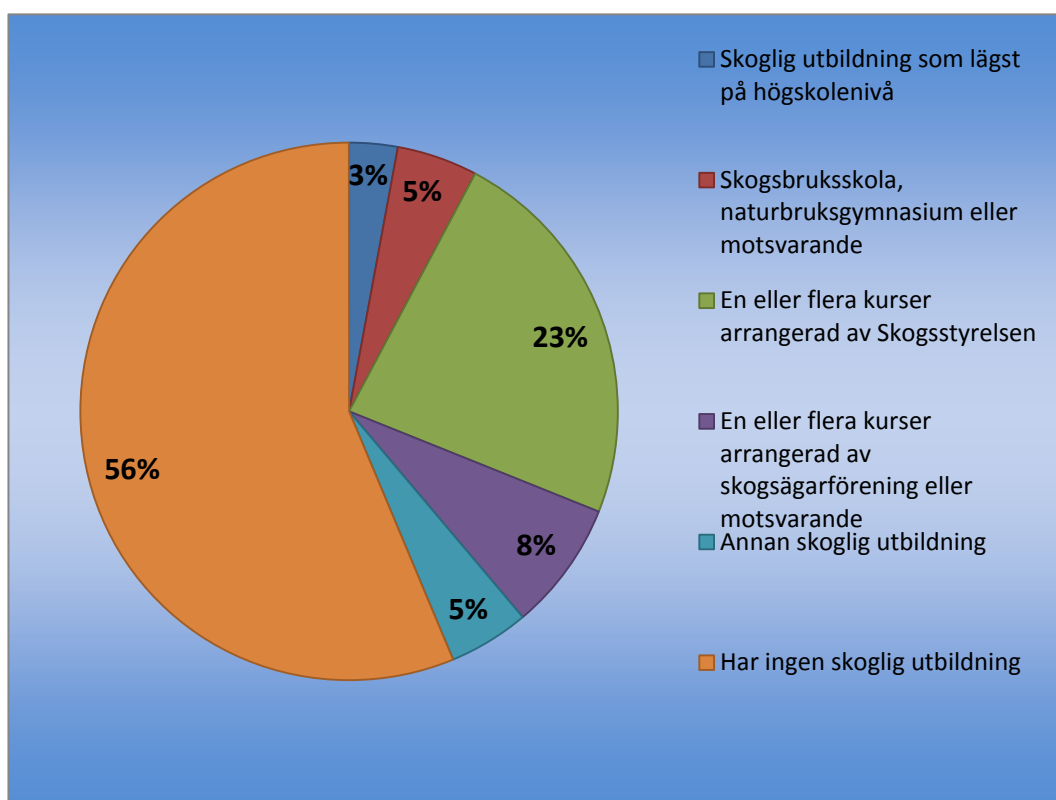
Figur 4.2. Åldersfördelningen bland skogsägarna.

De flesta av skogsägarna (58 procent) uppgav att de bodde i nära anslutning till sin skogsfastighet i mer än 8 månader per år och kategoriseras här som åbor. En betydande andel är dock utbor (42 procent).

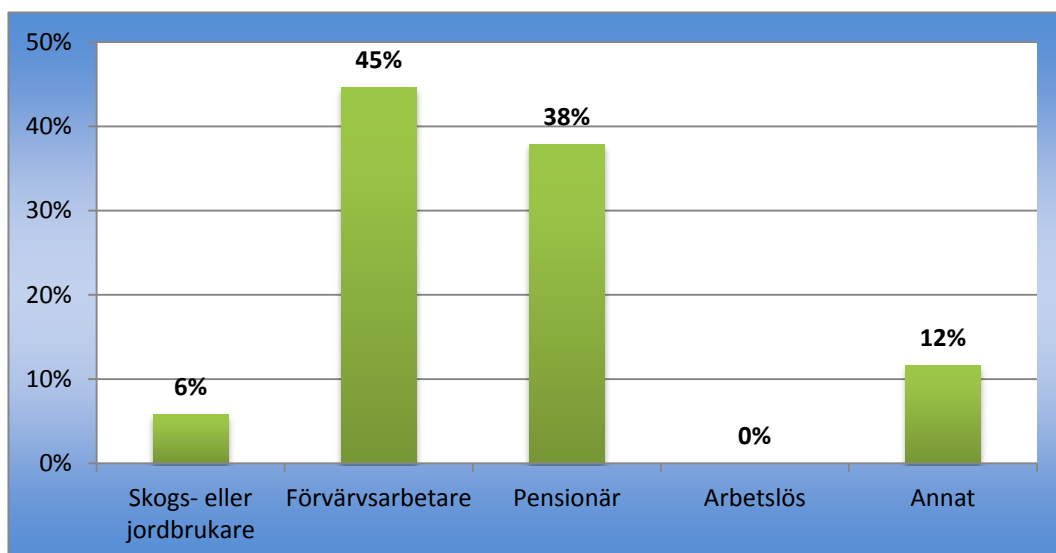
Figur 4.3. Visar fördelningen mellan åbor och utbor.

Mer än varannan skogsägare i studien saknade någon form av skoglig utbildning (56 procent). Av de skogsägare som hade någon form av skoglig utbildning angav flesta att de gått kurser som varit arrangerad av Skogsstyrelsen (23 procent).

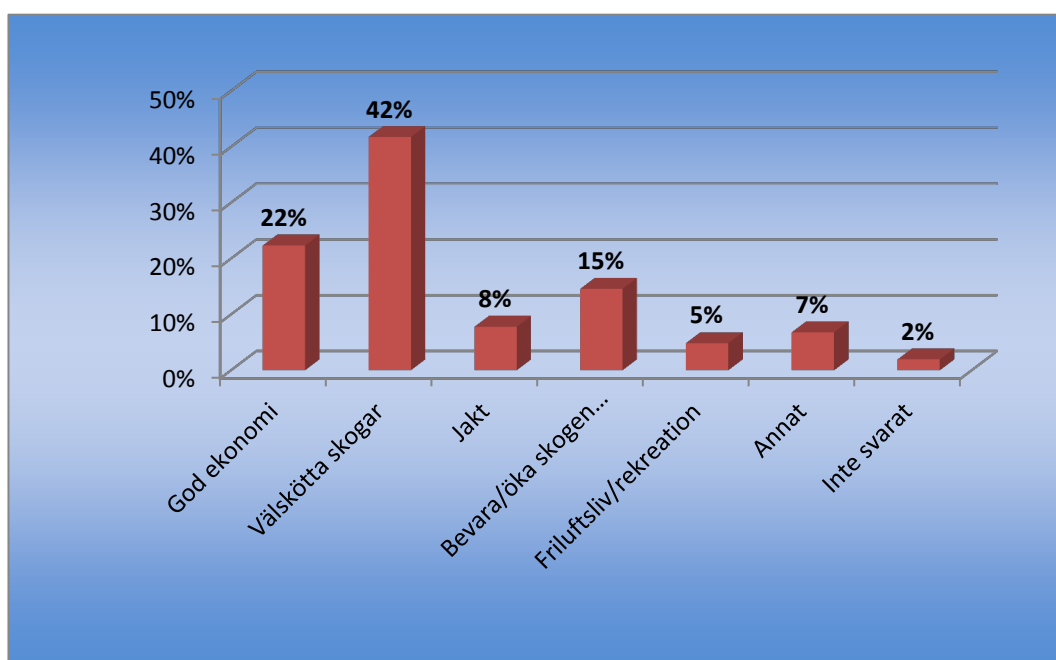
Figur 4.4. Skoglig utbildning bland skogsägarna.

Bland skogsägarna är de allra flesta förvärvsarbetare (45 procent) eller pensionärer (38 procent). En mycket liten andel lever av jord- och skogsbruk (6 procent) och bland de som svarade "annat" (12 procent) var de flesta egna företagare (se bilaga 1). Några av dessa bör också kunna räknas in i kategorin "förvärvsarbetare". Ingen av skogsägarna var arbetslös.

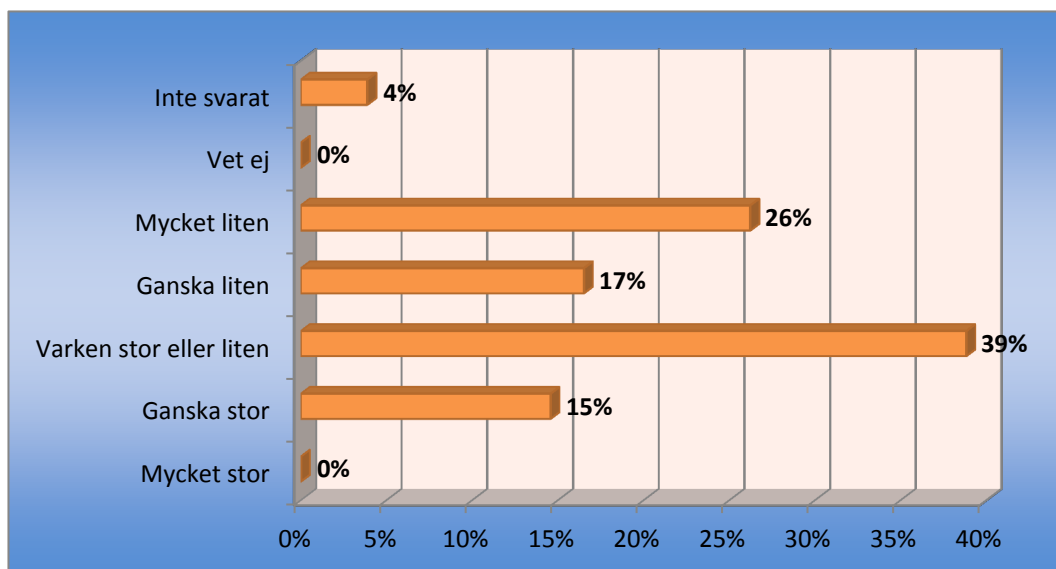
Figur 4.5. Huvudsaklig sysselsättning bland skogsägarna.

Välskötta skogar är den viktigaste huvudmålsättningen med skogsbruket för de flesta skogsägarna (42 procent), följt av god ekonomi (22 procent). Den tredje vanligaste huvudmålsättningen bland skogsägarna är att bevara och öka skogens naturvärden (15 procent). Tillsammans utgör dessa tre huvudmålsättningar 79 procent.

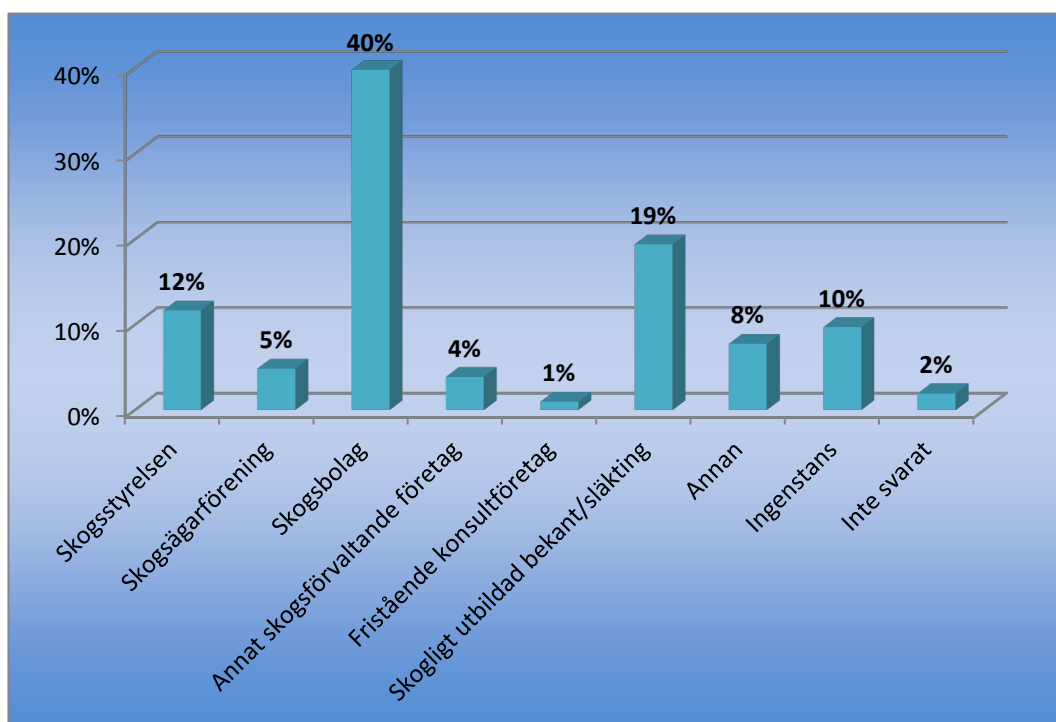
Figur 4.6. Skogsägarnas huvudmålsättning med skogsbruket.

De flesta av skogsägarna tycker att skogsbrukets betydelse för deras privatekonomi varken är stor eller liten (39 procent). Många anser också att den har mycket liten betydelse (26 procent). Ingen har svarat "vet ej" eller "mycket stor".

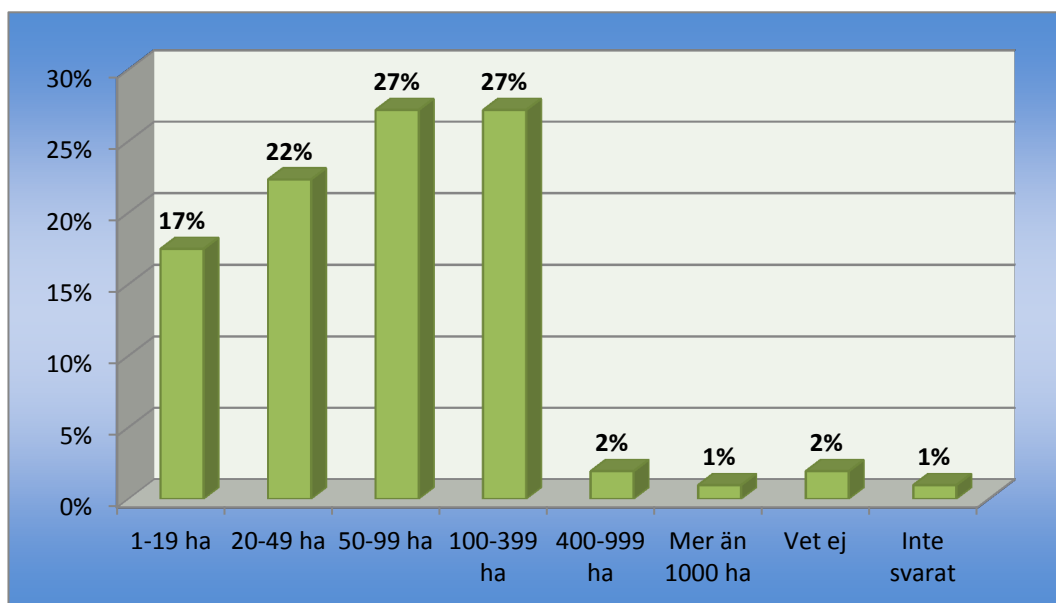
Figur 4.7. Skogsbrukets betydelse för skogsägarnas privatekonomi.

Om skogsägarna behöver råd om skogsbruk vänder sig de flesta i första hand till något skogsbolag (40 procent), skogligt utbildad bekant/släkting (19 procent) eller Skogsstyrelsen (12 procent). Noterbart är att 10 procent av skogsägarna inte skulle vända sig någonstans om de behövde råd om skogsbruk.

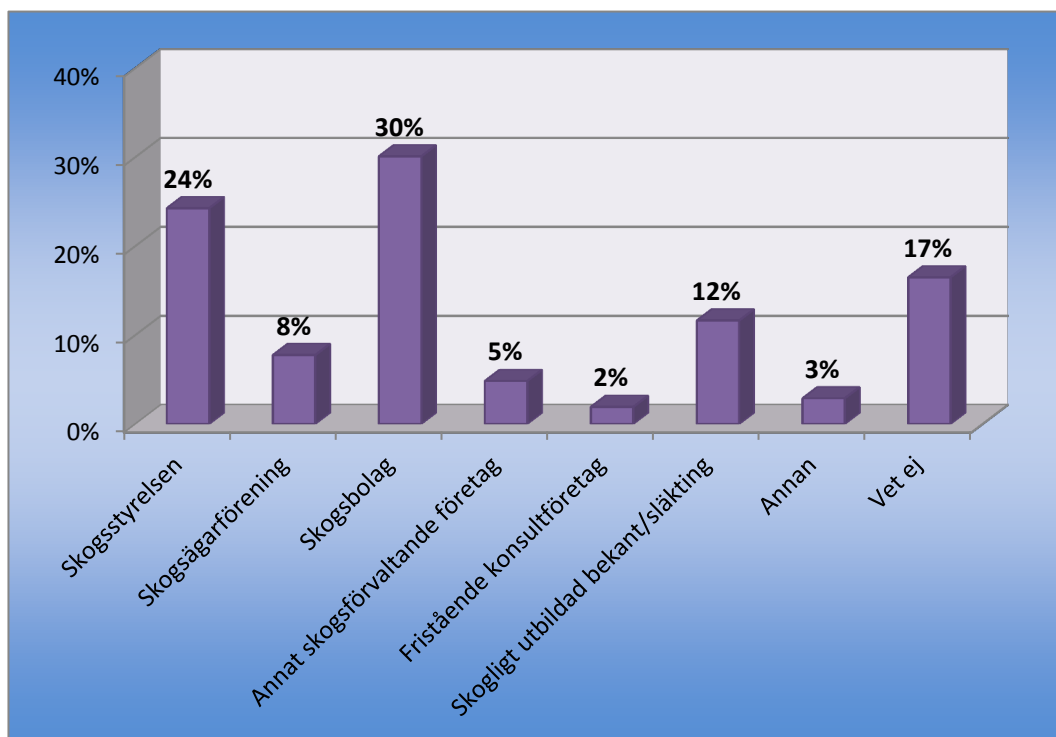
Figur 4.8. Skogsägarnas förstahandsval vid behov av rådgivning om skogsbruk

Skogsägarna delades in i klasser om produktiv skogsmarsareal. I stigande grad svarade fler större skogsägare upp till klassen 100 - 399 ha.

Figur 4.9. Skogsägarnas fördelning över produktiv skogsmarsareal.

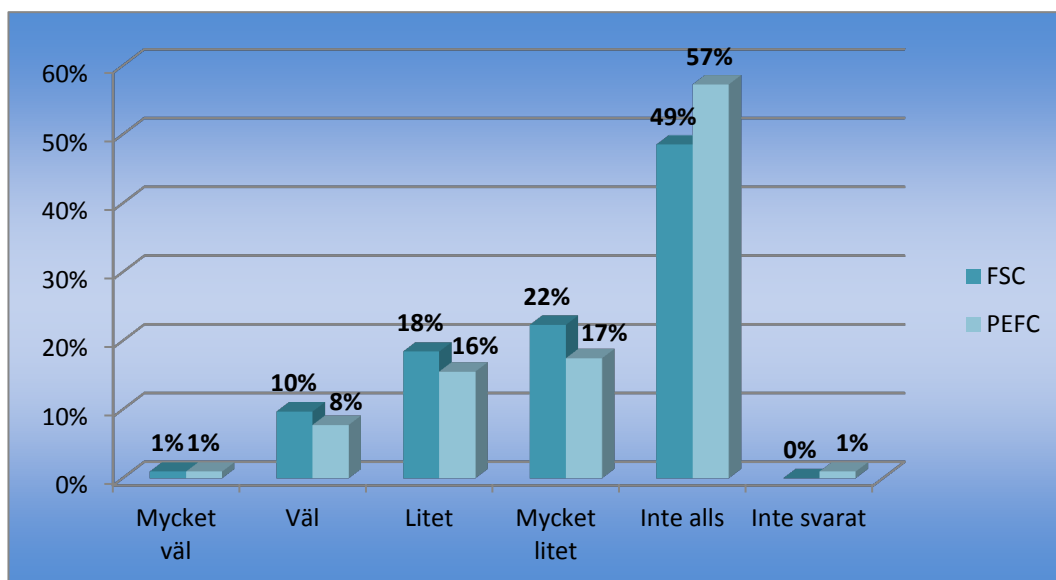
Om skogsägarna önskade information om certifiering skulle de flesta vända sig till något skogsbolag (30 procent) eller Skogsstyrelsen (24 procent). En stor andel vet inte var de skulle vända sig (17 procent).

Figur 4.10. Visar var skogsägarna skulle vända sig om de önskade information om certifiering.

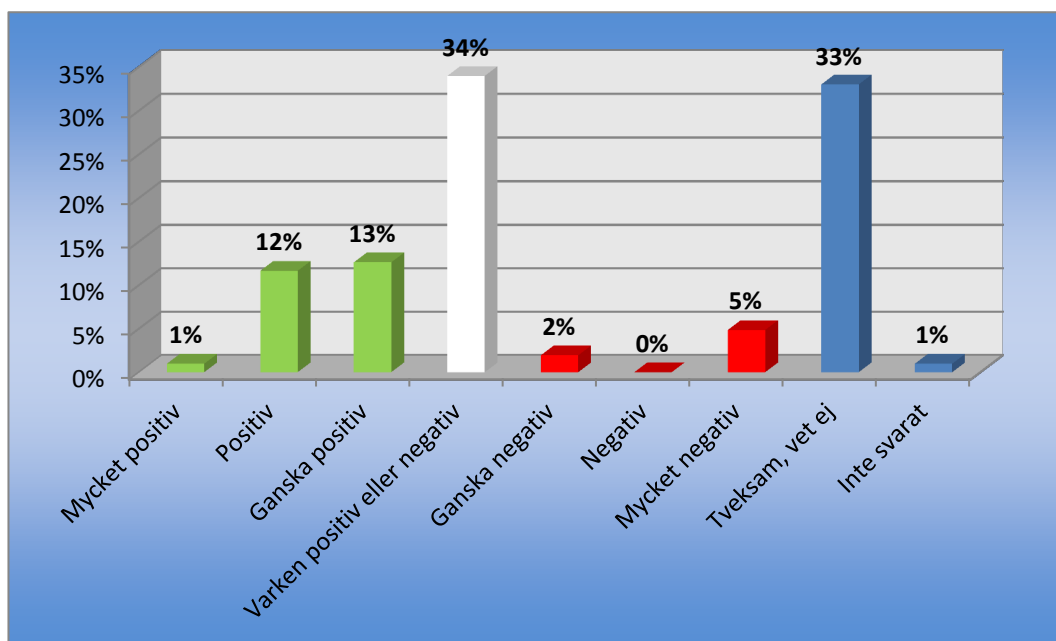
4.2 Skogsägarnas kunskaper och attityder till certifiering

Få av skogsägarna känner till PEFC och FSC. Skogsägarna var dock något mer bekanta med FSC än PEFC. Endast 1 procent av de svarande uppgav att de kände till de båda certifieringsstandarderna mycket väl.

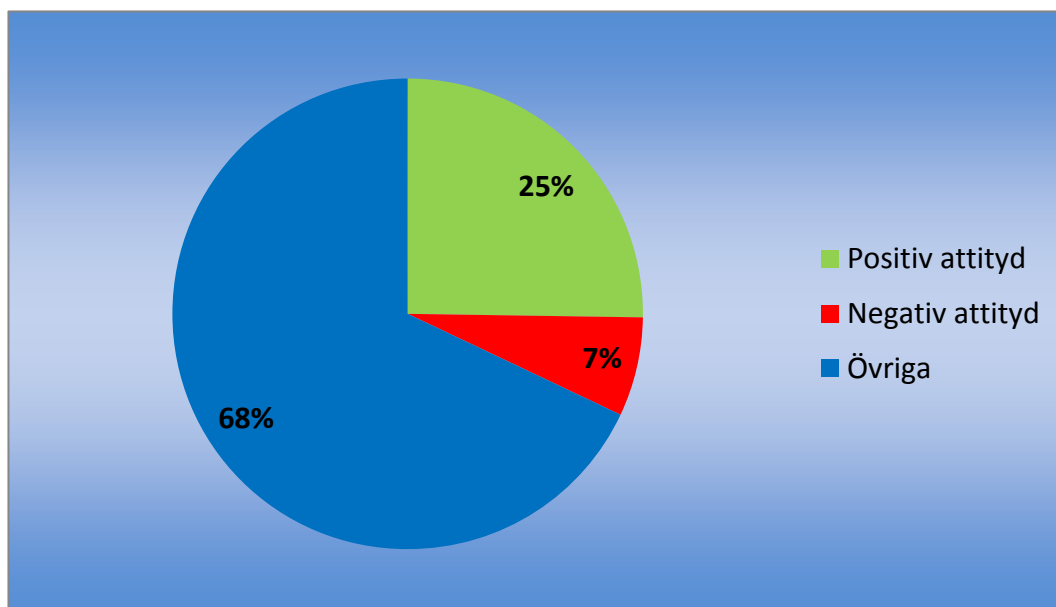
Figur 4.11. Visar hur väl skogsägarna anser att de känner till FSC och PEFC.

Största andelen av skogsägarna svarade att de varken var positiva eller negativa till skogscertifiering (34 procent). Nästan lika många var tveksamma eller visste ej (33 procent). Bland de gröna staplarna, som representerar de skogsägare som har en *positiv* attityd i diagrammet nedan, förekom en fjärdedel av skogsägarna.

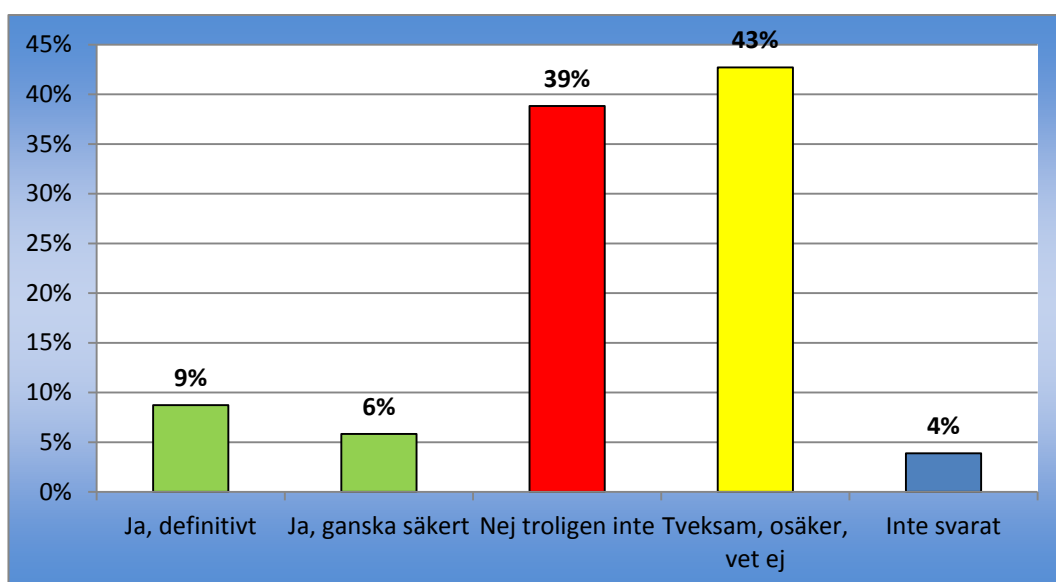
Figur 4.12. Gröna staplar visar en mer positiv inställning till certifiering och de röda en mer negativ. Vit och blåa staplar har inte tagit ställning i frågan.

Som diagrammet ovan visar har de flesta skogsägare ingen uppfattning om skogscertifiering. Det är däremot tydligt att fler skogsägare, av de som tagit ställning i frågan, är positiva än negativa.

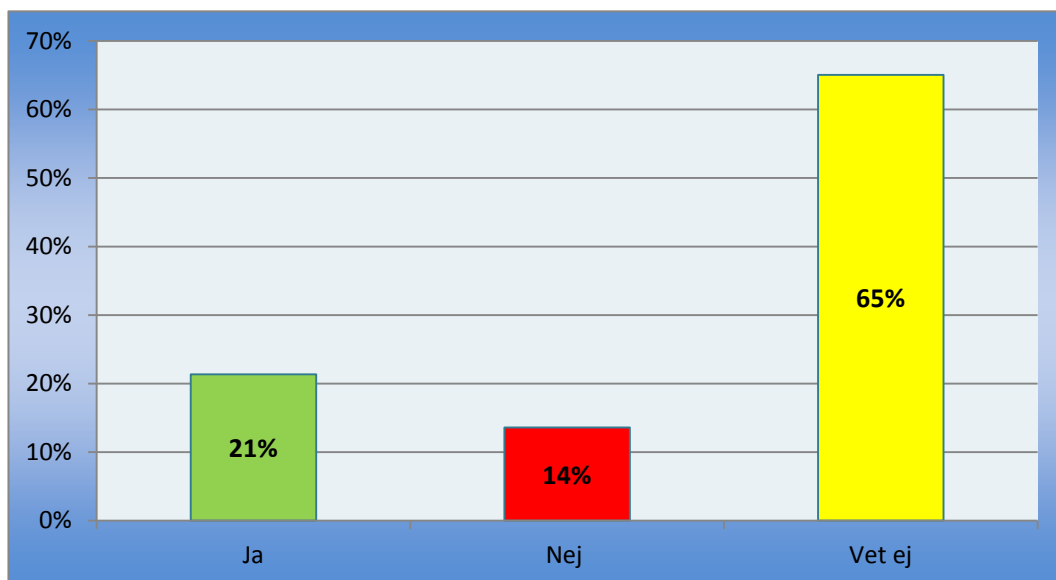
Figur 4.13. Visar skogsägarnas attityd till skogscertifiering, efter sammanslagning i de tre kategorierna i cirkeldiagramet ovan.

Några skogsägare planerar redan att certifiera sitt skogsbruk inom de kommande tre åren. Största andelarna är dock tveksam, osäker (43 procent) eller tror inte att de kommer att göra det (39 procent).

Figur 4.14. Visar vad skogsägarna tror om att certifiera sitt skogsbruk inom en 3-årsperiod.

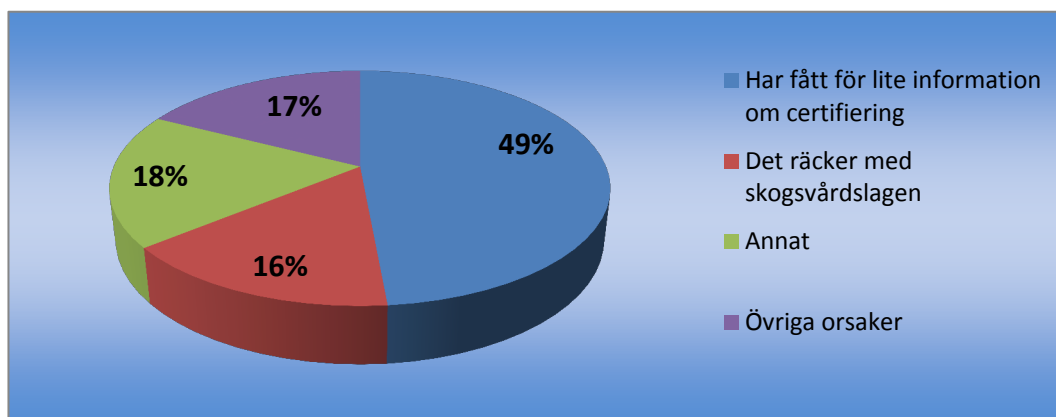
De flesta skogsägare vet inte om skogscertifiering är att anse som något viktigt i dagens skogsbruk (65 procent). Bland skogsägarna som hade en bestämd åsikt i frågan svarade 21 procent "Ja" och 14 procent "Nej".

Figur 4.15. Lite drygt en tredjedel av skogsägarna har en bestämd åsikt i frågan om man anser att certifiering är något viktigt i dagens skogsbruk.

4.3 Varför har inte fler skogsägare certifierat sitt skogsbruk?

Huvuddelen av skogsägarna tycker att de har fått för lite information om certifiering (49 procent). Bland dessa påstod 14 procent att de ej visste att certifiering av skog förekom. En stor andel av skogsägarna har även svarat "annat" på frågan (18 procent), se bilaga 1. Av de skogsägare som uppgav "övriga orsaker" ingår "avsaknad av prispremie för certifierat virke" (5 procent), "för hög anslutningsavgift" (1 procent), "för hårda miljökrav" (3 procent), "skogsskötseln försvåras" (5 procent) och de skogsägare som inte svarat på frågan (4 procent). Nästan en sjättedel av skogsägarna uppger att de tycker "det räcker med skogsvårdslagen" (16 procent).

Figur 4.16. Huvudsakliga orsaker till att skogsägarna ännu inte certifierat sitt skogsbruk.

Samtidigt har 47 procent svarat att de inte alls kände till varken FSC eller PEFC. Tabellen nedan gäller bara för de skogsägare som svarade "inte alls" på båda frågorna om hur väl man kände till FSC och PEFC. De som t.ex. svarade att de kände till FSC "lite" och "inte alls" för PEFC räknas alltså inte in här.

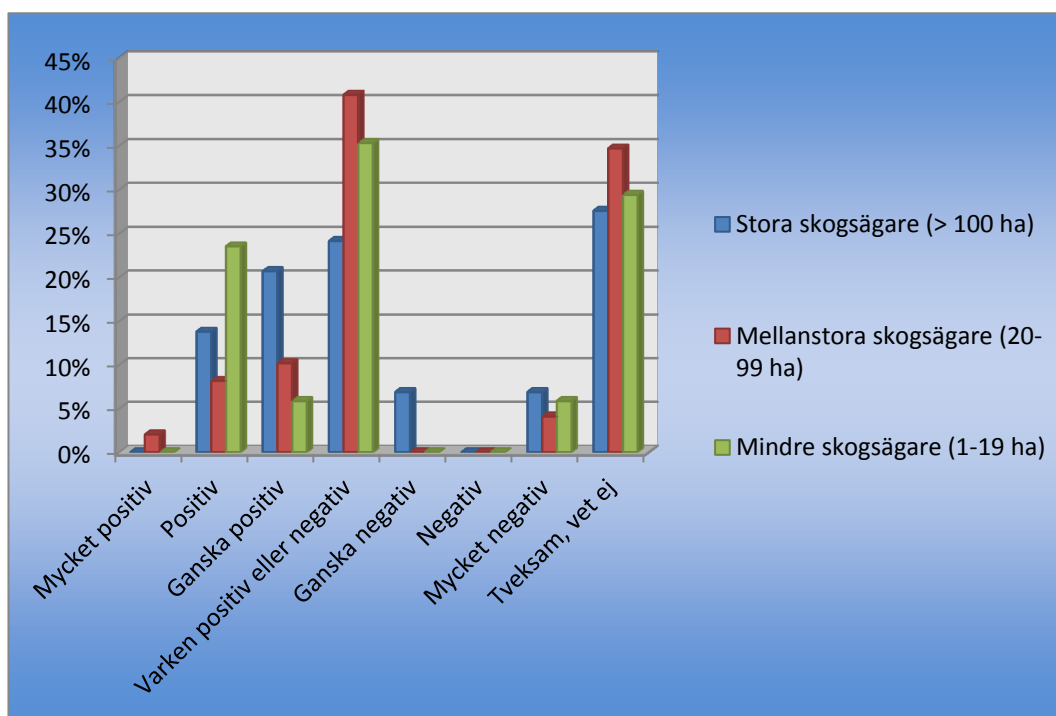
Tabell 4.1. Skogsägare som svarat att de inte alls känner till varken FSC eller PEFC.

	Frekvens	Procent	
	48	47 %	Inte alls
	55	53 %	Övriga
Totalt	103	100 %	

4.4 Skillnader och likheter mellan olika kategorier av skogsägare

Likheterna mellan olika kategorier av skogsägare är fler än skillnaderna. Skogsägarna i studien verkar inte i någon större utsträckning följa något mönster för just sin kategori som skogsägare. De skillnader och likheter som är relevanta för studien presenteras här.

Diagrammet nedan visar att inställningen till certifiering inte verkar ha någon större betydelse för om man är en stor, mellanstor eller mindre skogsägare.

Figur 4.17. Skogsägares inställning till certifiering beroende på produktiv skogsmarksareal.

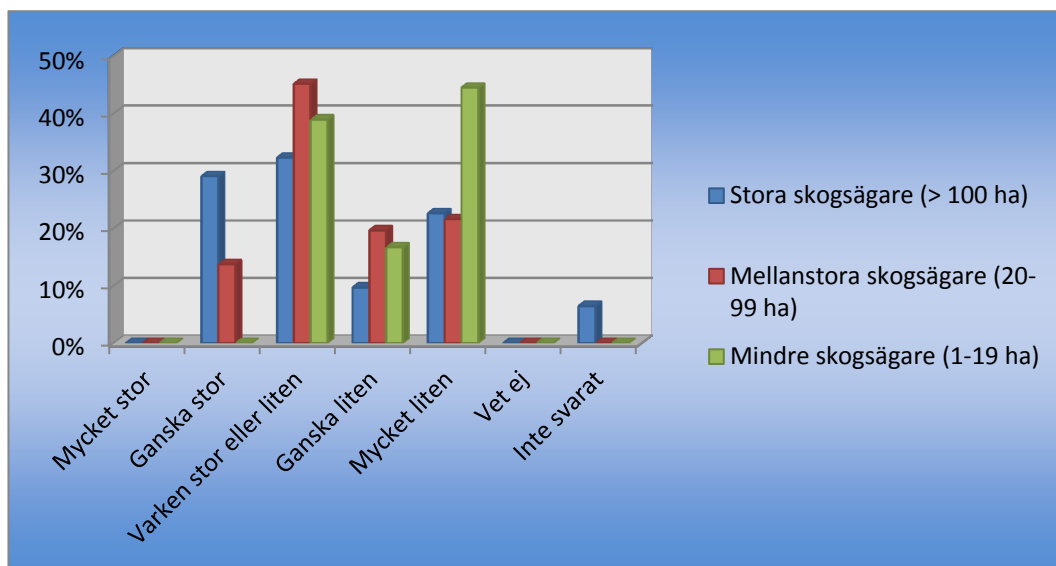
I det fall skogsägare inte angav sin produktiva skogsmarksareal och inställning till certifiering räknades ej dessa med. Totalt blev det interna bortfallet för just denna kombination av frågor ca 5 procent.

Tabell 4.2. Visar skogsägarnas inställning till skogscertifiering i procent för stora, mellanstora och små skogsägare.

	Mycket positiv	Positiv	Ganska positiv	Varken positiv eller negativ	Ganska negativ	Negativ	Mycket negativ	Tveksam, vet ej
Stora (> 100 ha)	0%	13%	19%	23%	6%	0%	6%	29%
Mellanstora (20-99 ha)	2%	8%	10%	41%	0%	0%	4%	35%
Mindre (1-19 ha)	0%	22%	6%	33%	0%	0%	6%	28%

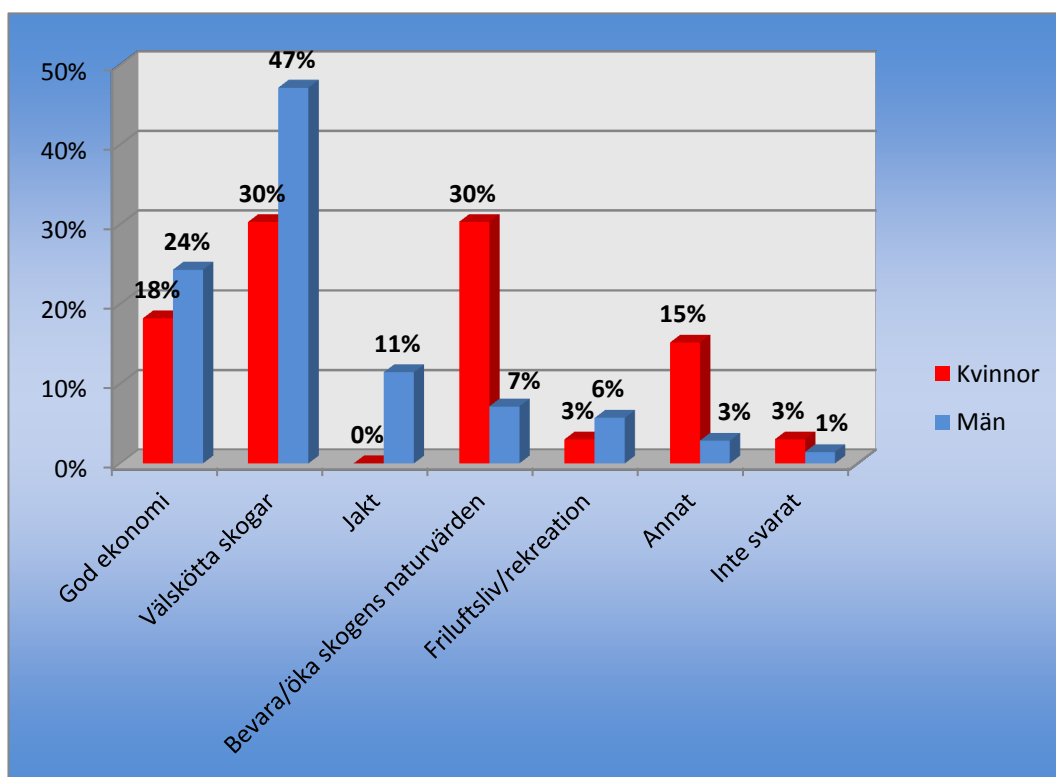
Av de som svarade "ganska negativ", "negativ" eller "mycket negativ" (rödmarkerat i tabellen ovan) ingick 7 av 103 skogsägare. Endast 1 av dessa 7 påstod sig "väl" känna till FSC och PEFC. Övriga 6 svarade att de kände till de två certifieringsstandarderna "litet", "mycket litet" eller "inte alls".

Den ekonomiska betydelsen från skogsbruket skiljer sig mellan skogsägarna. Större skogsägare har i högre grad angivit att den ekonomiska betydelsen är ganska stor (29 procent), jämfört med mellanstora (14 procent) och mindre skogsägare (0 procent). I stapeldiagrammet nedan har endast skogsägare som kunnat ange produktiv skogsmarksareal fått ingå. Därför saknas 3 skogsägars åsikter i den här kombinationen av frågor.

Figur 4.18. Den ekonomiska betydelsen från skogsbruket är störst för stora skogsägare.

En skillnad som kunde påvisas mellan män och kvinnor, var att kvinnor i större utsträckning ansåg att deras huvudmålsättning med skogsbruket var att bevara/öka naturvärden.

Figur 4.18. Kvinnor anser i större utsträckning än män att huvudmålsättningen med skogsbruket är att bevara och öka skogens naturvärden.

Studien kunde inte visa på att det fanns några stora skillnader mellan åbor och utbor, i deras inställning till certifiering.

Tabell 4.3. Åbor respektive utbor skilde sig mycket litet i sin inställning till skogscertifiering.

Åbor		Utbor		
Frekvens	Procent	Frekvens	Procent	
1	2 %	0	0 %	Mycket positiv
5	8 %	7	16 %	Positiv
8	13 %	5	12 %	Ganska positiv
21	35 %	14	33 %	Varken positiv eller negativ
0	0 %	2	5 %	Ganska negativ
0	0 %	0	0 %	Negativ
3	5 %	2	5 %	Mycket negativ
21	35 %	13	30 %	Tveksam, vet ej
1	2 %	0	0 %	Inte svarat

Summa	60	100 %	43	100 %
-------	----	-------	----	-------

4.5 Övriga åsikter

I de fall skogsägarna svarade "annan" eller "annat" fick de chansen att precisera sina svar mer genom skrift. Dessa svar återfinns i bilaga 1.

Sista frågan i enkäten var en öppen fråga där skogsägarna fick möjlighet att tala fritt med egna ord om hur de uppfattade enkäten och även vad de tyckte om skogscertifiering. Dessa svar återfinns också i bilaga 1.

5. DISKUSSION

I detta kapitel redogör författaren för sina egna tankar runt studien och dess resultat samt drar slutsatser om hur Moelven Skog AB bör arbeta vidare med certifiering av skogsägare i det privata småskogsbruket.

5.1 Metoden

En enkätstudie är alltid ett vanskligt sätt att angripa ett problem eftersom det bygger på att människor svarar, dessutom gärna inom en viss tidsram. Får man inga svar eller en för låg svarsfrekvens blir det svårt att uttala sig om den population man har för avsikt att undersöka. En person som aldrig svarar på enkäten går ju aldrig att ersätta med en person som svarar.

För den här studien fanns det dock tidigare studier som jämförelsematerial att tillgå, vilket visade att metoden och frågorna som användes var tillförlitliga och mätte det studien avsåg att mäta. Studien kan alltså anses ha hög validitet och reliabilitet. Även när man tolkar resultatet från denna studie visade det sig inte skilja avsevärt från tidigare studier på området. Resultatet bestyrker därför att verkligheten har speglats på ett trovärdigt sätt.

Vikten av att ha väl uppdaterade register bör poängteras. I detta fall skulle 200 enkätutskick gå iväg till icke certifierade skogsägare. Det visade sig att 8 av dessa inte gick ut till avsedda skogsägare. Detta berodde på att dessa hade antingen avflyttat, sålt av sin skogsfastighet, dött eller redan certifierat sitt skogsbruk. Felet blev trots allt marginellt och påverkade undersökningen i mycket ringa omfattning.

Man bör också ställa sig frågan om man vid ett annat urval skulle få ett annat resultat. Eftersom urvalet gjorts slumpmässigt bör inte detta ha påverkat resultatet i någon större utsträckning. Likadant visar heller inte resultatet från denna studie på några avsevärda skillnader från tidigare studier, vilket också talar för att urvalsprocessen av skogsägare inte påverkat resultatet nämnvärt.

Svarsfrekvensen blev tillslut 53,6 procent vilket motsvarar 103 skogsägare.

5.2 Resultatet

Kunskapen om skogscertifiering är att anse som mycket låg hos samtliga kategorier av skogsägare. Trots att skogscertifiering under många år har varit en viktig del av det svenska skogsbruket är det anmärkningsvärt att nästan hälften (47 procent) av småskogsbrukarna inte alls känner till varken PEFC eller FSC.

Att dra några säkra kopplingar mellan olika kategorier av skogsägare och deras kunskap och attityd till skogscertifiering är svårt, eftersom så få har någon vidare kunskap om skogscertifiering.

Om man ska generalisera, vilket en sådan här studie ofta till viss del har för avsikt, så kan man beskriva en typisk icke certifierad skogsägare såhär: Den icke certifierade skogsägaren är en man mellan 60 - 69 år och bor i nära anslutning till sin skogsfastighet. Han saknar skoglig utbildning. Han förvärvsarbetar vid sidan av sitt skogsbruk och har huvudmålsättningen att hålla sin skog välskött. Hans fastighet består av 20 - 99 ha produktiv skogsmark och i de fall han behöver råd om skogsbruk vänder han sig till något skogsbolag. Om han önskade information om skogscertifiering så skulle han även då vända sig till något skogsbolag. Han känner inte alls till PEFC eller FSC och är varken positiv eller negativ till detta. Han känner sig osäker på om han ska certifiera sitt skogsbruk inom de närmaste tre åren och han är tveksam till om det här med skogscertifiering är något viktigt i dagens skogsbruk.

Nu är såklart inte verkligheten så svart eller vit, och skulle man försöka söka ut en skogsägare bland de som svarat på den här enkäten så finner man att det inte finns någon av de 103 svarande som matchar samtliga av ovan ställda krav.

Trots att endast 7 av 103 skogsägare erkänner sig negativa till skogscertifiering finns det dock siffror som talar för att negativismen är större. Detta påstående grundas i skogsägarnas svar på varför de ännu inte certifierat sitt skogsbruk (fråga 15). Där svarade 16 procent att "det räcker med skogsvårdslagen", 1 procent svarade att det var "för hög anslutningsavgift", 3 procent svarade att "det är för hårda miljökrav" och 5 procent svarade att "skogsskötseln försvåras". Det fanns dock tre skogsägare i kategorierna som nämnts ovan som svarat att de ändå var positiva till skogscertifiering. Det fanns även en stor andel av skogsägarna som svarade "annat" på frågan om den huvudsakliga anledningen till att de ännu inte certifierat sitt skogsbruk. Av dessa finns det ytterligare några skogsägare som kan anses som negativa, att döma av kommentarerna de lämnat (bilaga 1). Det är också anmärkningsvärt att de flesta skogsägare som uttrycker sig negativa till skogscertifiering vet så lite om det.

Resultatet från studien visar dock att det finns en stor potential i att öka antalet certifierade skogsägare. En stor andel av skogsägarna bör kunna påverkas för beslutstagande om certifiering eftersom de har svarat att de är "varken positiva eller negativa" (34 procent) eller att de "vet ej, tveksam" (33 procent) på frågan om deras inställning till skogscertifiering.

I den här studien visar också resultatet att de flesta (30 procent) skulle vända sig till något skogsbolag om de önskade information om certifiering. Detta resultat bör nog tolkas med försiktighet eftersom att det kanske inte är talande för alla skogsägare, som ju är målpopulationen. Detta resonemang grundas i att de tillfrågade i enkäten var tidigare virkesleverantörer till Moelven Skog. Om man jämför detta resultat med vad Lysell & Öhlander (2003) kom fram till, där de tillfrågade enbart utgjordes av medlemmar i Mellanskog, svarade 60 procent av de icke-certifierade att de i första hand skulle vända sig till skogsägarföreningen om de önskade information om certifiering. Söderkvist (2002) som gjorde sin studie i samarbete med Skogsstyrelsen fann att 37 procent av de icke-

certifierade skogsägarnas förstahandsval vid önskad information om skogscertifiering istället var just Skogsstyrelsen.

Bland kvinnor visade det sig att de i större utsträckning än männen har huvudmålsättningen att öka/bevara naturvärden i skogsbruket. Av kvinnorna tyckte 30 procent att detta var huvudmålsättningen medan motsvarande siffra för männen var 7 procent. Kvinnorna i den här studien var underrepresenterade vilket gjorde att en kvinnas åsikter motsvarar ca 3,0 procent av alla kvinnors åsikter. En mans åsikter motsvarar ca 1,4 procent av alla mäns åsikter. Även om frekvensen slår hårdare mot antalet kvinnliga procentandelar verkar det förefalla vara så att kvinnor i större utsträckning än männen värdesätter att öka/bevara naturvärden i skogen. För att statistiskt säkerställa detta resultat utfördes en hypotesprövning (se bilaga 6), som i sin tur visade att kvinnliga skogsägare till 99,9 procents säkerhet, i större utsträckning än manliga skogsägare, har en huvudmålsättning om att öka och bevara naturvärden i skogsbruket.

Tidigare studier av Lysell & Öhlander (2003) har varit inne på att arealen skogsmark har betydelse för om skogsägare väljer att certifiera sin skog. De menar på att stora skogsägare i större utsträckning certifierar sin skog än mindre skogsägare. Den här studien visar inte på några signifikanta skillnader mellan stora, mellanstora eller små skogsägars inställning till certifiering. Av de stora skogsägarna i den här studien har 32 procent en mer positiv inställning till skogscertifiering och 12 procent negativa. Av de mellanstora är motsvarande siffror 20 procent positiva och 4 procent negativa. För de mindre skogsägarna är 30 procent positiva och 6 procent negativa. Det går därför inte att påstå att större skogsägare i någon högre grad är mer positiva till certifiering än mellanstora och mindre skogsägare.

5.3 Slutsatser och förslag för det fortsatta arbetet med certifiering av skogsägare

Eftersom kunskapsläget för skogscertifiering bland skogsägare är lågt blir det självklara förslaget att den som ska sälja in certifiering måste nå ut med informationen på ett bättre sätt till de icke-certifierade skogsägarna. I Moelvns Skogs fall vilar här ett stort ansvar på virkesköparna som är den direkta kontakten med skogsägarna. Man kan tänka sig att virkesköparna bör ta upp certifieringsfrågan med skogsägaren i anslutning till tecknande av avtal eller via andra kontakter man har med skogsägare. I viss mån görs nog detta men det är tydligt att det råder en inkonsekvens hos virkesköparna i sitt arbete att informera om skogscertifiering eftersom så stor del av de tidigare virkesleverantörerna till Moelven har så låg kunskap om certifiering. Lysell & Öhlander (2003) kunde i sin studie påvisa att det fanns skillnader beroende på vilken inspektör skogsägaren varit i kontakt med. Vissa inspektorer var mer framgångsrika än andra när det gällde att certifiera skogsägare. Det bör inte vara orimligt att samma förhållande förekommer mellan Moelven Skogs virkesköpare och skogsägarna.

Det är också givetvis så att den som ska sälja in certifiering bör vara påläst och ha goda argument. Hur vet man vad som är de rätta argumenten? Det beror kanske

till stor del på vem skogsägaren är och vad han eller hon har för mål med sitt skogsbruk.

De flesta i denna studie (42 procent) uppger att välskötta skogar är deras huvudsakliga målsättning med skogsbruket. Tidigare studier genomförda av Berg & Lidestav (2009) visar att skötselaktiviteten ökar på certifierade skogsfastigheter. Detta bör alltså kunna vara ett argument som tilltalar de skogsägare som har en huvudsaklig målsättning om att hålla skogen välskött.

För de skogsägare som uppger att god ekonomi är den viktigaste huvudmålsättningen finns flera argument att tillgå. Prispremier för certifierat virke tilltalar säkert många skogsägare om man kan visa att avgifterna för certifiering täcks upp av inkomsterna från certifierat virke. Stora skogsägare (>100 ha) i denna studie anser i högre grad än mellanstora skogsägare (20 - 99 ha) att ekonomin från skogsbruket har ganska stor betydelse. Ingen av de mindre skogsägarna (1 - 19 ha) tycker att inkomsterna från skogsbruket har någon större betydelse.

Berg & Lidestav (2009) kunde visa att det är ytterst få certifierade skogsägare som upplever att deras ekonomi har försämrats som en följd av certifieringen. Eftersom skogscertifiering ännu är relativt nytt, är det fortfarande svårt att säga vilken utveckling och riktning det kommer att ta i framtiden. Ett scenario, som kanske inte är alltför troligt men ändå inte helt orimligt, kan vara att certifieringen tappar sin kredibilitet på marknaden (Espen Magnussen, Key Account Manager, Moelven Timber, Moelven, personlig kommunikation 2014-03-21). Sen den svenska FSC-standard grundades har ju 3 av 5 miljöorganisationer valt att lämna organisationen och vad händer om de stora bolagen mister sin certifiering? Kanske är certifieringen bara en fluga, kanske är det här för att stanna. Vare sig det stannar eller inte så finns det i alla fall en poäng för skogsägare att certifiera sitt skogsbruk så snart som möjligt om man tror att det förbättrar ekonomin. Oavsett om det bara blir en fluga, så får man ju trots allt, med prispremier för certifierat virke, bättre betalt fram till att det i sådana fall dör ut. Eller fram tills att så många skogsfastigheter är certifierade så att en prispremie inte gör någon skillnad. Om det visar sig att skogscertifieringen är här för att stanna, kommer det kanske i framtiden bli så att virke som inte är certifierat saknar avsättning eller kanske får man ett avdrag på priset om man inte kan leverera certifierat virke? Det enda vi med säkerhet vet idag är att marknadens efterfrågan på certifierat virke i dagsläget ökar.

De skogsägare som uppgav att huvudmålsättningen med skogsbruket är att öka/bevara naturvärden i skogen, bör reagera positivt på de avsättningar och den hänsyn man lämnar som certifierad skogsbrukare.

Argumenten som lyfts fram för certifiering bör alltså fokusera mer på den enskilde skogsägarens huvudmålsättning med skogsbruket. Det gäller att inte göra pedagogiska misstag när man säljer in certifiering. Flertalet skogsägare upplever att de är rädda att tappa kontrollen över sitt skogsbruk, av

kommentarerna de lämnat att döma. Nedan finns några exempelkommentarer från skogsägare som svarade på enkäten:

”En trevlig enkät. Men jag tycker inte om bestämmande över skogen, att spara viss del av skogen”

”Tycker inte om för mycket pekpinnar inom skogsbruket”

”Jag är negativt inställd till skogscertifiering. Jag tror det kommer att medföra mer kostnader för byråkrati, svårare att bedriva skogsskötsel genom ökade miljökrav. Det har gått lika bra utan förut.”

Fler kommentarer återfinns på fråga 17 i bilaga 1.

Skogsägare måste därför också informeras och försäkras om att certifieringen inte står i konflikt med deras mål i skogsbruket. Detta kan man alltså göra genom att påvisa fördelarna, d.v.s. att certifieringen gynnar välskötta skogar, god ekonomi och arbetet med att bevara och öka skogens naturvärden. Det är förstås också viktigt att vara tydlig med hur certifieringen kommer att påverka den enskilde skogsbrukaren med avsättningar och hänsyn men också påvisa vilken roll certifieringen spelar för Moelven i ett marknadsperspektiv.

6. SAMMANFATTNING

Moelven Skog AB arbetar aktivt för att öka antalet certifierade skogsägare. Detta examensarbete vid Skogsmästarskolan (SLU) har genomförts i samarbete med Moelven Skog AB och syftar till att ta reda på varför många privata småskogsbrukare ännu inte har certifierat sitt skogsbruk samt att lägga fram förslag för vad som bör göras för att öka antalet certifierade skogsägare.

Resultatet av studien visar att informationsbehovet om skogscertifiering till privata småskogbrukare är stort. Många icke certifierade skogsägare har inte alls hört talas om varken PEFC eller FSC. Majoriteten av de svarande har heller ingen skoglig utbildning. De flesta av de som deltagit i undersökningen anger att deras huvudmålsättning med skogsägandet är att hålla välskötta skogar.

Det noterades att åsikterna och svaren ofta gick isär bland skogsägarna och kunde inte sammankopplas med någon särskild kategori av skogsägare. En skillnad som dock kunde påvisas var att kvinnliga skogsägare i högre grad än manliga skogsägare ansåg att huvudmålsättningen med skogsbruket var att öka/bevara naturvärden.

Viktiga slutsatser i den här studien för att öka antalet certifierade skogsägare var att det är viktigt att nå ut med informationen men också att använda väl underbyggda argument, beroende på vem skogsägaren är och vad denne har för målsättning med sitt skogsbruk. Certifieringens positiva effekter kan vara många för den skogsägare som har målsättningen att hålla välskötta skogar, god ekonomi och bevara och öka naturvärden i sin skog.

7. REFERENSLISTA

7.1 Publikationer

Anon. (2010). FAKTA OM CERTIFIERING AV SKOGSBRUK

Berg Lejon, S. & Lidestav, G. (2009) Skogscertifiering – vem, hur och varför? Umeå: Sveriges lantbruksuniversitet. (*Rapport/Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för skoglig resurshushållning*, 11)

Boström, M. (2002) Skogen märks–Hur svensk skogscertifiering kom till och dess konsekvenser. *Stockholms centrum för forskning om offentlig sektor*.

Ejlertsson, G. (1996) *Enkäten i praktiken: en handbok i enkätmetodik*. 2. Uppl. Lund: Studentlitteratur.

Ek, J. (2004) Certifiering och Gröna Skogsbruksplaner idag och i framtiden - En enkätstudie av privata skogsägare på Södra Skogsägarna och deras attityd till Skogscertifiering och Gröna Skogsbruksplaner. Alnarp: Sveriges lantbruksuniversitet. (*Rapport/ Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för sydsvensk skogsvetenskap*, 63).

Enander, K-G. (2009). Ett uthålligt skogsbruk växer fram. Umeå: Sveriges lantbruksuniversitet. (*Rapport/ Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för skogens ekologi och skötsel*, 9).

Hayward, J. & Vertinsky, I. (1999) High expectations, unexpected benefits: What managers and owners think of certification. (*Rapport/ Journal of Forestry*, 97)

Johansson, J. (2013). Constructing and Contesting the Legitimacy of Private Forest Governance – The Case of Forest Certification in Sweden. Umeå: Umeå University. (*Rapport/ Umeå university, Department of Political Science*, 1)

Johansson, J. & Lidestav, G. (2011). Can voluntary standards regulate forestry? – Assessing the environmental impacts of forest certification in Sweden. Umeå: Umeå university. (*Rapport/Forest Policy and Economics*, 13)

Lysell, K. & Öhlander, F. (2003). PEFC-certifiering – Ett självklart val? En enkätundersökning som avgör om privata skogsägare i mellanskogs område certifierar sin skog. Gävle: Högskolan i Gävle. (*Rapport/ Högskolan i Gävle, Institutionen för ekonomi*, 66)

Roos, A., Hugosson, M., McCluskey, D., Stendahl, M. & Woxblom, L. (2012). Strategiska förändringar i svensk träindustri och SLU:s marknadsforskning. Uppsala: Sveriges lantbruksuniversitet. (*Rapport/ Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för skogens produkter*, 1).

Söderkvist, K. (2002). Att vara eller inte vara certifierad? – Det är frågan. En enkätstudie av privata skogsägare i Sverige och deras attityd till skogscertifiering. Umeå: Sveriges lantbruksuniversitet. (*Rapport/ Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för skogens skötsel*, 5).

Trost, J. (2012) *Enkätboken*. 4., uppdaterade och utök. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Uliczka, H., Jansson, G. & Angelstam, P. (2004) Heltidsskogsägare minst positiva till naturvård – men rätt utbildning kan ändra attityder. Umeå: Sveriges lantbruksuniversitet. (*Rapport/ Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för naturvårdsbiologi*, 1)

7.2 Internetdokument

Länk A:

Skogscertifiering PROSILVA (2014). *Gruppcertifiering för skogsägare & skogsentreprenörer enligt svensk PEFC och FSC skogsstandard*. (Online)

Tillgänglig:

<http://www.skogscertifiering.se/default.asp?path=18571&pageid=26680> (2014-02-04)

Länk B:

Skogscertifiering PROSILVA (2014). *Gruppcertifiering för skogsägare & skogsentreprenörer enligt svensk PEFC och FSC skogsstandard*. (Online)

Tillgänglig:

<http://www.skogscertifiering.se/default.asp?path=32684&pageid=50358> (2014-02-04)

Länk C:

Moelven (2014). MOELVENS HISTORIA. (Online)

Tillgänglig:

<http://www.moelven.com/se/Om-Moelven/Det-har-ar-Moelven/Moelvens-historia/?link=mainMenu> (2014-03-21)

Länk D:

Moelven (2014). MOELVENS ÄGARE. (Online)

Tillgänglig:

<http://www.moelven.com/se/Om-Moelven/Ledning-och-styrelse/Agare/?link=mainMenu> (2014-03-21)

Länk E:

Moelven (2014). MOELVEN PÅ KARTAN. (Online)

Tillgänglig:

<http://www.moelven.com/se/Om-Moelven/Det-har-ar-Moelven/Moelven-pa-kartan/?link=mainMenu> (2014-03-24)

Länk F:

Moelven (2014). MOELVEN TIMBER. (Online)

Tillgänglig:

<http://www.moelven.com/se/Om-Moelven/Divisioner/Timber/?link=mainMenu> (2014-03-24)

Länk G:

Moelven (2014). MOELVEN BYGGSYSTEM. (Online)

Tillgänglig:

<http://www.moelven.com/se/Om-Moelven/Divisioner/Byggsystemer/?link=mainMenu> (2014-03-24)

7.3 Personlig kommunikation

Espen Magnussen, Key Account Manager, Moelven Timber, Moelven, E-mail
2014-03-11 & 2014-03-21.

8. BILAGOR

Bilaga 1	Enkätkommentarer	sida 40
Bilaga 2	Följebrev	sida 47
Bilaga 3	Svarskort	sida 48
Bilaga 4	Frågeformulär	sida 49
Bilaga 5	Påminnelsebrev	sida 54
Bilaga 6	Hypotesprövning	sida 55

Enkätkommentarer från skogsägare som svarade "annan" på fråga 4. Har Du någon skoglig utbildning?

"Son till en jordbrukare"

"Skogsförman"

"Från far till son"

"Kvinnor och skog"

"Plantering, röjning -oläsligt ord-"

"1 år KY-utbildning"

Enkätkommentarer från skogsägare som svarade "annat" på fråga 5. Vilken är Din huvudsakliga sysselsättning?

"Entreprenör"

"Fotograf"

"Konsulting"

"Egen företagare konsult"

"Egen företagare"

"Hotellägare"

"Biomedicinsk analytiker"

"Stålverk (smältare)"

"Studerande"

"Enskild firma, snickare"

"Egen företagare"

"Projektledare el"

Enkätkommentarer från skogsägare som svarade "annat" på fråga 6. Vad är huvudmålsättningen med Ditt skogsäande?

"Ved, avverkning, pengar."

"Målsättningen tycker jag kan vara både jakt, ekonomi, bevara och ha välkött skog."

"Kombination av allt ovan. Skogligt intresserad"

"Arv – äga, ev. ekonomi."

"Släkt, arv."

"Arv"

Enkätkommentarer från skogsägare som svarade "annan" på fråga 8. Vem brukar Du i första hand vända Dig till för att få råd om skogsbruk?

"Min make"

"Sambon arbetar inom skogen."

"Min make"

"Min man"

"Internet"

"Någon uppköpare eller kompis"

"Sambo"

Enkätkommentarer från skogsägare som svarade "annan" på fråga 10. Vem skulle Du i första hand vända Dig till om Du önskade information om certifiering av skogsbruk?

"Inte intresserad"

"PEFC, FSC"

"Internet"

Enkätkommentarer från skogsägare som svarade "annat" på fråga 15. Vad är den huvudsakliga anledningen till att Ditt skogsbruk ännu inte är certifierat?

"har endast 5 ha därför"

"Endast kostnad för massa-fabriker! Jobbar på massabruk och noterar att det endast är kostnader med detta då vi känner leverantörerna"

"Intresse."

"Har inte tid att sätta mig in i detta."

"Tycker det räcker med sunt förnuft."

"Fick grön plan 2012. Planeraren skulle dra igång certifieringen, men först nu har jag fått alla papper och skrivit på för PEFC."

"Sköter sin mark själv"

"Ingen kunskap om detta"

"Håller på att skaffa Grön plan."

"Äger mycket lite skog. Kan inte lägga pengar på det."

"Inte blivit av på grund av att senaste avvering gjordes 2008."

"Vet ej, min bror har hand om skogen"

"?"

Enkätkommentarer från skogsägare som svarade på fråga 17. Vad är Dina personliga åsikter om denna enkät och vad tycker Du om skogscertifiering?

"Har inga kunskaper av skogscertifiering. Som nybliven änka har fokus ställts på annat. Men min skog är nu strax genomgådd vad gäller, avverkning, gallring, röjning. Återstår om några år markberedning och plantsättning."

"Ingen aning"

"Enkät = OK. För lite info betr. Skogscertifiering"

"Har angett på fråga 15. Det är inte bättre kvalité på råvaran bara för att det är certifierat. Alla leverantörer skall kunna ha bra kvalité på skogsprodukter utan att det skall vara dyrare för slutprodukten = användare = Du och jag."

"Enkäten är helt OK. Det finns svarsalternativ även när man inte vet vad frågan handlar om. Jag vet tyvärr ingenting om skogscertifiering, så jag kan inte svara på frågan om vad jag tycker."

"Har nyligen ordnat med en grön skogsbruksplan svarar därför inte på fråga 14 o 15. Var tvungen att certifiera skogen för att kunna sälja den. Tycker det är lite förmynderi att man är tvungen att ha en grön plan för att få del av bonusar som skogsbolagen lockar med."

"Borde komma mer information i frågan."

"Den var lätt att läsa och svara på. Det är viktigt att bevara vissa skogsområden och vara försiktig vid avverkning."

"Jag tycker det var roligt att svara på enkäten och hoppas den kan göra så ditt examensarbete kan slutföras. Jag är inte speciellt insatt i certifiering men behöver sätta mig in mer i detta längre fram."

"Ingen aning."

"OK. Borde ta reda på vad det innebär."

"Enkäten är bra. Har ingen information om skogscertifiering."

"Väl formulerade frågor i enkäten. Något mer om hur framtiden ser ut för skogsägare avseende, hot – ekonomi – industrins agerande. Skötselåtgärder, plantering – röjning – gallring. Bästa hälsningar."

"Enkäten var enkel att förstå med tydliga svarsalternativ. Vet inte så mycket om certifiering men tror och hoppas att det bidrar till bättre skötsel av skog och god förvaltning av våra skogar och natur."

"Stora Enso har vid vissa tillfällen erbjudande om bättre pris m.m. för skogscertifiering men det har ändå inte blivit av att jag har skaffat det. Kanske vore det en idé att erbjuda skogscertifiering i samband med en gallring eller avverkning man erbjuder en uppstart för ett bra pris som dras av summan för gallringen/avverkningen?"

"Intressant enkät!! Certifiering är bara en kostnad och skapande av onödiga arbetstillfällen!!"

"Har inget att säga om enkäten. Jag har bara 18 ha mark så jag bryr mej inte om certifiering så mycket, det är nog mer för dom som har stora arealer och lever på skogen. Men Stora Enso förlorade väl sin certifiering nu så då kan det ju vara svårt och argumentera för en certifiering."

"Bra om virkessäljarna kan få ut merpris på den internationella marknaden. 5% NO-områden på alla marker minskar behovet av naturvårdsområden."

"Enkäter är roliga att svara på, men i denna fråga vet jag för litet för att kunna uttala mig. Vid min ålder känns det inte heller så angeläget att lära sig. Vore jag ung och frisk och kunde gå ut i skogen vore det nog annorlunda"

"Eftersom jag inte är insatt i skogscertifiering så är det svårt att skriva vad man tycker. Men det är säkert bra. Skogsbruksplan har vi. Enkäten är ett bra underlag för dig som skall göra din uppsats"

"En trevlig enkät. Men jag tycker inte om bestämmande över skogen, att spara viss del av skogen"

"Bra att få veta att certifiering finns vilket förhoppningsvis få fler som bryr sig om sin skog lite extra"

"Inga åsikter!"

"Kort och bra. Man gav inte upp. Kan för lite om certifieringen. Små brukningsenheter kanske försvårar."

"Det är väl inge fel att certifiera skogen så man har vissa riktlinjer om skötsel"

"Jag har fått ett område -oläsligt ord- för avverkning (förlust cirka 500 000)"

"Tycker inte om för mycket pekpinnar inom skogsbruket"

"Om du har biotoper på skogen får du ej utföra någon form av skogsvård. Dessutom, har staten ej några pengar för att lösa in den skog som är belastad med biotopen (moment 22 konfiskation)"

"Enkel och överskådlig. Alltför många enkäter är alltför överarbetade. De får inte mina svar i alla fall (tungrodda). Har egentligen ingen åsikt om certifiering. Känns ändå lite som en grej som man fått en viss övertro på. Man kan ju sköta sin skog på ett utmärkt sätt utan en dyr certifiering. Man bekostar ju en skogsbruksplan som man följer med sunt förnuft."

"Fråga 6: Svår att svara på. Huvudmålsättningen är självklart god ekonomi – välskötta skogar – naturvården m.m. Huvudmålsättningen blir en kombination av alla punkterna. Skogscertifiering är bra men det skulle ge bättre betalt för certifierat virke än det gör idag. Då skulle fler skogsägare certifiera sig."

"Har ingen koll på vad det är ens, har nyss ärvt skogen från min mormor."

"Här i mina trakter tror jag inte det är någon privat skogsägare som är certifierad vad det beror på vet jag inte. Kanske det inskränker för mycket på den egna beslutsrätten"

"Är för lite insatt i certifiering i nuläget!"

"Skogsbolagen och certifierings-oläsligt ord- är dåliga på att informera skogsägare, likaså staten som är ansvariga för att uppfylla miljömålen man åtagit sig att uppfylla."

"Bra med certifiering, samt att hårdare krav på skogsägare att sköta skogen med röjning och gallring. Ser bedrövligt ut på många ställen."

"Har inga problem med denna enkät. Tänk på att jägarna står för den största föroreningen av skogen. Jaktstigen på de marker som vi äger medför ca 30 kg bly under en 10 års period, och då är det lågt räknat. Vem står för saneringskostnaderna?"

"Bra"

"Kul med lite frågor i postlådan. Lycka till med utbildningen. Mvh Henrik"

"Bra att undersöka vad skogsägarna tycker i olika frågor. Skogscertifiering vet jag för lite om för att ha några åsikter t.ex. fördelar eller eventuella nackdelar."

"För lite insatt. Vet ej"

"Enkäten är enkel kort och tydlig. Skogscertifiering vet jag inte så mycket om, har inte brytt mig om det."

"Hela jordens skogsmark borde i sådana fall vara certifierad om inte alla länders skogsvårdslagar räcker. Men om flertalet blir certifierade blir det ju bra."

"Det är bra om alla är med."

"Det behövs och behöver förstärkas och följas upp"

"För vem är skogscertifieringen till för? Det är ekonomin som styr och vilka ska betala det?"

"Lagstiftningen räcker väl till för en god skogsvård och hänsyn"

"Har ingen åsikt alls eftersom jag saknar intresse av att äga skog/förvalta!!"

"Jag är 73 år gammal och kanske i senaste laget för mig att börja med detta, när jag har försökt sköta min skog efter bästa förmåga med skogsbruksplan och röjning och ej driva över tillväxten som är ca 240 m³ per år."

"Tycker inte om dagens miljökrav som kommer igen i hela samhället rörande jakt skog."

"Jag är negativt inställd till skogscertifiering. Jag tror det kommer att medföra mer kostnader för byråkrati, svårare att bedriva skogsskötsel genom ökade miljökrav. Det har gått lika bra utan förut."

"Enkäten är väl bra. Varför ska det behövas så mycket certifieringar hit och dit?"

Skogsmästarskolan

Hej Skogsägare!

Jag som skriver till Dig heter Erik Dahlén och studerar mitt tredje och sista år på Skogsmästarskolan, Skinnskatteberg. I samarbete med Moelven Skog gör jag nu den avslutande delen av min utbildning vilket omfattar ett examensarbete vid Sveriges lantbruksuniversitet (nivå C) i skogshushållning på 15hp.

Under de senaste 20 åren har certifiering av skogsbruk i världen ökat, inte minst i Sverige. Till en början har storskogsbruket varit tidigt ute med att certifiera sina skogsinnehav men allt fler inom det privata småskogsbruket väljer nu även att certifiera sitt skogsbruk.

Denna enkät har skickats ut till ett slumpmässigt urval om 200 privata skogsägare, där Du ges möjlighet att svara på frågor rörande Ditt skogsbruk och Din inställning till skogscertifiering. Frågorna är utformade så att inga förkunskaper krävs för att besvara frågorna.

Du som deltar i enkäten har möjlighet att vinna en hektar ungskogsrojning genom att ange Ditt namn och telefonnummer på det bifogade svarskortet. Alla personuppgifter behandlas konfidentiellt och skyddas även genom personuppgiftslagen, vilket garanterar Dig anonymitet. Dina personuppgifter skickas tillbaka i samma frankerade svarskuvert tillsammans med enkäten men separeras omedelbart efter att kuverten tagits emot och öppnats. Dina svar i enkäten kommer alltså inte att kunna sammankopplas med Dina personuppgifter.

Det är frivilligt att delta i enkäten men Dina svar är mycket viktiga för att kunna säkerställa en korrekt utförd vetenskaplig undersökning. Har Du några frågor rörande enkäten är Du självklart välkommen att höra av Dig via mail eller telefon!

Enkäten skickas in **senast den 28 mars** med det frankerade svarskuvertet.

Stort tack för Din medverkan!

Erik Dahlén

Postadress:

Erik Dahlén
Box 43
739 21 SKINNSKATTEBERG

Tel:

072 704 49 52

E-post:

ekda0001@stud.slu.se

SVARSKORT

Med detta svarskort kommer Du att delta i utlottningen av en hektars ungskogsröjning. Du kommer även att slippa onödiga påminnelsebrev. Returnerat svarskort kommer att särskiljas från enkäten omedelbart så att Du förblir anonym.

Namn: _____

Telefonnummer: _____

Tack för att Du tog Dig tid att hjälpa mig!

SVARSKORT

Med detta svarskort kommer Du att delta i utlottningen av en hektars ungskogsröjning. Du kommer även att slippa onödiga påminnelsebrev. Returnerat svarskort kommer att särskiljas från enkäten omedelbart så att Du förblir anonym.

Namn: _____

Telefonnummer: _____

Tack för att Du tog Dig tid att hjälpa mig!

SVARSKORT

Med detta svarskort kommer Du att delta i utlottningen av en hektars ungskogsröjning. Du kommer även att slippa onödiga påminnelsebrev. Returnerat svarskort kommer att särskiljas från enkäten omedelbart så att Du förblir anonym.

Namn: _____

Telefonnummer: _____

Tack för att Du tog Dig tid att hjälpa mig!

Frågeformulär

Enkäten tar endast några minuter att besvara. Glöm inte att skicka in den före **28 mars**.

Nu startar enkäten!

Fråga 1-9 syftar till att skapa en bild över Dig som Skogsägare.

Fråga 1. Är Du man eller kvinna?

- ☐ Man
☐ Kvinna

Fråga 2. Hur gammal är Du?

_____år.

Fråga 3. Bor Du permanent i nära anslutning till Din skogsfastighet? (Mer än 8 månader/år)

- ☐ Ja
☐ Nej

Fråga 4. Har Du någon skoglig utbildning?

***Ett** eller **flera** svarsalternativ kan markeras*

- ☐ Skoglig utbildning som lägst på högskolenivå
☐ Skogsbruksskola, naturbruksgymnasium eller motsvarande
☐ Gått en eller flera kurser arrangerad av Skogsstyrelsen
☐ Gått en eller flera kurser arrangerad av Skogsägarförening eller motsvarande
☐ Annan skoglig utbildning, nämligen.....
☐ Har ingen skoglig utbildning

Fråga 5. Vilken är Din huvudsakliga sysselsättning?

*Endast **ett** svarsalternativ markeras*

☐ Skogs- eller jordbrukare	☐ Arbetslös
☐ Förvärvsarbetare	☐ Annat, nämligen:
☐ Pensionär	

Frågeformulär

Fråga 6. Vad är huvudmålsättningen med Ditt skogsäggande?

Endast **ett** svarsalternativ markeras

- ☐ God ekonomi
- ☐ Välskötta skogar
- ☐ Jakt
- ☐ Bevara/ öka skogens naturvärden
- ☐ Friluftsliv/ rekreation
- ☐ Annat, vad?.....

Fråga 7. Vilken betydelse har inkomsten från skogsbruket för Din privatekonomi?

Endast **ett** svarsalternativ markeras

- ☐ Mycket stor
- ☐ Ganska stor
- ☐ Varken stor eller liten
- ☐ Ganska liten
- ☐ Mycket liten
- ☐ Vet ej

Fråga 8. Vem brukar Du i första hand vända Dig till för att få råd om skogsbruk?

Endast **ett** svarsalternativ markeras

- ☐ Skogsstyrelsen
- ☐ Skogsägarförening
- ☐ Skogsbolag
- ☐ Annat skogsförvaltande företag
- ☐ Fristående konsultföretag
- ☐ Skogligt utbildad bekant/släkting
- ☐ Annan.....
- ☐ Ingenstans

Frågeformulär

Fråga 9. Hur stor är Din produktiva skogsmarksareal?

Endast **ett** svarsalternativ markeras

☐ 1-19 ha	☐ 400-999 ha
☐ 20-49 ha	☐ Mer än 1000 ha
☐ 50-99 ha	☐ Vet ej
☐ 100-399 ha	

Fråga 10 – 16 syftar till att skapa en bild över Din attityd till skogscertifiering.

Fråga 10. Vem skulle Du i första hand vända Dig till om Du önskade information om certifiering av skogsbruk?

Endast **ett** svarsalternativ markeras

- ☐ Skogsstyrelsen
- ☐ Skogsägarförening
- ☐ Skogsbolag
- ☐ Annat skogsförvaltande företag
- ☐ Fristående konsultföretag
- ☐ Skogligt utbildad bekant/släkting
- ☐ Annan.....
- ☐ Vet ej

Fråga 11. Det finns idag två dominerande certifieringssystem för skogsbruk i Sverige: FSC (Forest Stewardship Council) och PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes).

Hur väl känner Du till FSC?

- ☐ Mycket väl
- ☐ Väl
- ☐ Litet
- ☐ Mycket litet
- ☐ Inte alls

Frågeformulär

Fråga 12. Hur väl känner Du till PEFC?

- ☐ Mycket väl
- ☐ Väl
- ☐ Litet
- ☐ Mycket litet
- ☐ Inte alls

Fråga 13. Vad är Din inställning till skogscertifiering?

Endast **ett** svarsalternativ markeras

☐ Mycket positiv	☐ Ganska negativ
☐ Positiv	☐ Negativ
☐ Ganska positiv	☐ Mycket negativ
☐ Varken positiv eller negativ	☐ Tveksam, vet ej

Fråga 14. Planerar Du att inom de kommande tre åren certifiera Ditt skogsbruk?

Endast **ett** svarsalternativ markeras

- ☐ Ja, definitivt
- ☐ Ja, ganska säkert
- ☐ Nej, troligen inte
- ☐ Tveksam, osäker, vet ej

Fråga 15. Vad är den huvudsakliga orsaken till att Ditt skogsbruk ännu inte är certifierat?

Endast **ett** svarsalternativ markeras

- ☐ Visste inte att certifiering av skog förekom
- ☐ Har fått för lite information om certifiering
- ☐ Det räcker med skogsvårdslagen
- ☐ Avsaknad av prispremie för certifierat virke
- ☐ För hög anslutningsavgift
- ☐ För hårda miljökrav
- ☐ Skogsskötseln försvåras
- ☐ Annat, nämligen.....

Frågeformulär

Fråga 16. Anser Du att certifiering är en viktig del av dagens skogsbruk?

*Endast **ett** svarsalternativ markeras*

- ☐ Ja ☐ Vet ej
☐ Nej

Fråga 17. Vad är Dina personliga åsikter om denna enkät och vad tycker Du om skogscertifiering? Tala fritt!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Nu är enkäten avklarad! Glöm inte att skicka in enkäten med det frankerade svarskuvertet innan den 28 mars!

Stort tack för Din medverkan!

Bästa Skogsägare!

För en tid sedan skickade jag ut en enkät till Dig där jag bad om svar på några enkla frågor rörande Dig som skogsägare samt några frågor om skogscertifiering. Om Du har svarat och skickat tillbaka enkäten kan Du bortse från detta påminnelsebrev.

Även om enkäten är frivillig är det mycket angeläget för mig och Moelven Skog att få en god svarsfrekvens för att kunna utföra en korrekt vetenskaplig undersökning. Jag ber Dig därför att skicka in enkäten så fort Du kan.

Du har fortfarande chans att vinna en hektars ungskogsröjning om Du bifogar Ditt namn och telefonnummer på svarskortet som följde med enkäten. Din anonymitet i enkäten kan garanteras och svarskortet separeras från enkäten så fort svarskuvertet öppnas.

Har Du frågor om enkäten är Du välkommen att höra av Dig antingen via e-post eller telefon.

Stort tack för Din medverkan!

Med vänliga hälsningar

Erik Dahlén

Postadress:
Erik Dahlén
Box 43
739 21 SKINNSKATTEBERG

Tel:
072 704 49 52

E-post:
ekda0001@stud.slu.se

5.3 PRÖVNING AV HYPOTESER ANGÅENDE PROPORTIONSTAL

A. Ett sampel.

$$Z = \frac{P - \pi}{\sqrt{\frac{\pi(1-\pi)}{n}}} \quad (5.3.1)$$

Krav: $n \cdot P \geq 5$ och
 $n \cdot (1 - P) \geq 5$

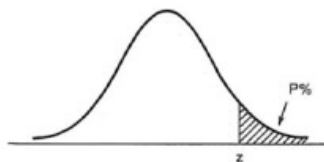
B. Två oberoende sampel. Prövning av hypoteser angående $\pi_1 - \pi_2$.

$$Z = \frac{P_1 - P_2 - (\pi_1 - \pi_2)}{\sqrt{P(1-P)\left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right)}} \quad \text{där } P = \frac{n_1 P_1 + n_2 P_2}{n_1 + n_2} \quad (5.3.2)$$

Krav: Motsvarande
 som för formel 5.3.1

Tabell Ib. Standardiserad normalfördelning

Det mot en given sannolikhet svarande z-värdet.

P%	z
5	1,64
2,5	1,96
1	2,33
0,5	2,58
0,1	3,09
0,05	3,29

	Kvinnor		Män	
	Frekvens	Procent	Frekvens	Procent
God ekonomi	6	18%	17	24%
Välskötta skogar	10	30%	33	47%
Jakt	0	0%	8	11%
Bevara/öka skogens naturvärden	10	30%	5	7%
Friluftsliv/rekreation	1	3%	4	6%
Annat	5	15%	2	3%
Inte svarat	1	3%	1	1%

Totalt: 33 70

H_0 : Det är ingen skillnad mellan män och kvinnor i deras målsättning om att bevara/öka naturvärden i skogsbruket

H_1 : Det är skillnad mellan män och kvinnor i deras målsättning om att bevara/öka naturvärden i skogsbruket

Män: $P_1: 5/70$ $n_1: 70$

Kvinnor: $P_2: 10/33$ $n_2: 33$

$$P: 70 \cdot (5/70) + 33 \cdot (10/33) / (70 + 33) = 0.145631$$

Anta att H_0 är sann

$$Z: ((5/70) - (10/33) - 0) / (\sqrt{0.145631 \cdot (1 - 0.145631) \cdot (1/70 + 1/33)}) = -3,1094$$

Slutsats: Med 99,9 procents säkerhet har kvinnliga skogsägare, i större utsträckning än manliga, huvudmålsättningen att bevara och öka naturvärden i skogsbruket.